

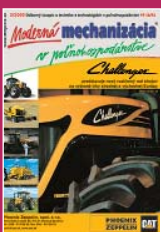
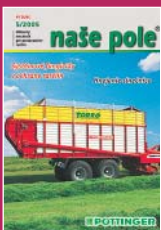
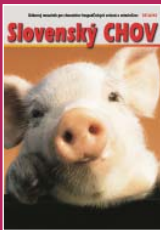
SLOVENSKÁ HOLSTEINSKÁ ASOCIÁCIA

miniinfo

november 2008

Časopisy s nadhľadom

Obsah

- Brachyspina.....4
- Čo potrebuje vaša farma: vodcovskú osobnosť alebo manažéra?.....6
- Čo robiť s ulahnutými kravami? 8
- „Farmárske bleskovky“.....11
- Interview so Stafylokokom... 17
- Jatočný hovädzí dobytok.....20
- Kontrola užitočnosti hovädzieho dobytká – cesta k zlepšeniu efektívnosti Vášho chovu aj v kontrolnom roku 2007/2008.....21
- Stručný prehľad výsledku kontroly užitočnosti v Českej republike.....26
- Nástrahy pri odchove teliat: Privela dobrého škodí... 29
- Nie je štartér ako štartér 33
- Pokles počtu dojníc v EÚ sa spomalil.....35
- Prečo kravy na začiatku laktácie potrebujú vyššie DCAD.....37
- Welfare ešte raz... 39
- Zachraňuje životy ... .42
- TOP 200 fariem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008.....46
- TOP 50 holsteinských kráv podľa typu Slovensko október 2007 – september 2008.....54
- TOP 100 holsteinských kráv v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008.....56

Miniinfo pripravili:

Ing. Igor Lichanec
Dr. Jozef Galata
Ing. Ivan Hrica

Vydáva:
SLOVENSKÁ HOLSTEINSKÁ ASOCIÁCIA © 2008

Nádražná 36, 900 28 Ivanka pri Dunaji
tel.: +421 - 2 - 4594 3715, 4594 3741
fax: +421 - 2 - 4594 3831
e-mail: holstein@holstein.sk

www.holstein.sk

Grafické a DTP spracovanie, litografie a tlač:
KURIÉR plus REKLAMA, s.r.o.

AMINOPLUS

VÝBORNÝ ZDROJ BYPASS BIELKOVÍN

JE SKUTOČNÝ PLUS

Predané množstvo za r. 2008 a dlhodobé partnerské vzťahy s najlepšimi slovenskými farmami dokazujú, že AminoPlus je efektívny vedúci produkt, pozitívne vplývajúci na reprodukciu, ktorý je vyrábaný bez chemických prísad. Taktiež na tohtoročnej Národnej výstave HZ na

Agrokomplexe získali ocenenia holšteinského plemena naši

dlhodobí partneri: Agrocontract

mliečna farma a.s. a PD Zavar.

Uďaka výbornému pomeru ceny

a účinnosti AminoPlusu,

vieme poslúžiť aj mnohými

d ďalšími referenciami,

napr.: SEMAT, a.s.

AGRICOLA, spol. s r.o.

PPD Rybany, PD Sokolce,

Agrocontract Mikuláš a.s., ...

Nech čerti od vás smolu odnesú, choroby nech stratia Vašu adresu. Veľké príjmy, malé dane, ostatného primerane. Bohatý stôl, výbornú rybu, sviatočná večera nech nemá chybu. Veľa darčiekov čo srdce pohladia, rodinu a priateľov, čo nikdy nezradia. K bohatstvu krôčik a ku šťastiu krok. Veselé Vianoce a šťastný Nový rok!

Eötvösa 21, budova WIGWAM, 945 05 Komárno

Tel.: (035) 7733325; Fax: (035) 7733327; E-mail: agp@agpslovakia.sk; Web: www.agpslovakia.sk

AGP

Slovakia, s.r.o.

OD FARMÁROV K FARMÁROM

Brachyspina...

Preložil a upravil Ing. Igor Lichanec

Do zoznamu novoobjavených genetických porúch u holsteinského dobytku bola zaradená Brachyspina. 6. augusta tohto roku o tomto objave informovala členov WHFF (Svetovej Holsteinsko-Frízskej Federácie) holandská spoločnosť CRV. Zvieratá, zistení nositelia tejto recesívnej chyby, majú uvedené za svojím menom kód **BY**.

Minulosť

Brachyspina bola po prvýkrát identifikovaná v Holandsku v roku 2007 u štyroch mŕtvonarodených teliat, každé z nich malo skrátenu miechu, dlhé končatiny a abnormálne orgány. Podobné prípady sa neskôr objavili aj v ďalších krajinách napr. v Dánsku a Taliansku. Gravidita u zvierat postihnutých defektom brachyspiny väčšinou končí v ranej fáze odumretím plodu, pri úplnej dĺžke sa teľa narodí mŕtve. Holandská spoločnosť CRV v spojení s Centrom zdravia zvierat univerzity v Liège a univerzitou v Kodani použila genómovú selekciu a čip, (dokáže prečítať vyše 60 000 jednotlivých polymorfizmov nucleotidu) a vyvinula markerový test.

Ďalším výskumom spoločnosti CRV sa dokázalo, že nositeľom tejto chyby je býk Sweet Haven Tradition a bohužiaľ aj jeho veľmi intenzívne používaný syn Bis-May Tradition **Cleitus**.

Brachyspina je genetická recesívna porucha, ktorá sa prejaví len v prípade, ak sú obidvaja rodičia jej nositeľmi. V takom prípade je u potomka 25% pravdepodobnosť, že sa chyba prejaví.

Mŕtvonarodené teliatá postihnuté brachyspinou.

Výskyt v populácii

Z výskumov spoločnosti CRV vyplýva, že v holandskej populácii je 8% nositeľov brachyspiny. Takže na milión zvierat to predstavuje 80 000 kráv. Jednoducho povedané, je asi 8% šanca, že sa pripúšťa býkom, ktorý je tiež nositeľom tejto chyby. To predstavuje

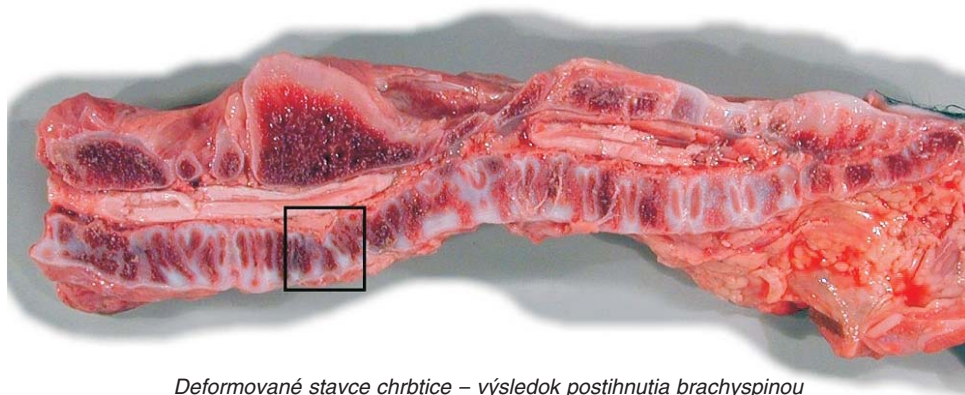
cca 6 400 teľných ročne, u ktorých sú obidvaja rodičia nositeľmi poruchy. To znamená, že 25% plodov z týchto gravidít môže byť postihnutých. Celkovo je tak v populácii brachyspina zodpovedná za odumretia plodov, zmetania alebo mŕtvo narodené teľatá v 0,16% prípadov z celkového počtu gravidít (16 z 10 000). Škody spôsobené touto chybou nie sú veľké. Avšak môžu byť väčšie v chovoch, ktoré používajú vo väčšej miere býkov, ktorí sú už nositeľmi brachyspiny. Navyše väčšina gravidít skončí v druhej polovici teľnosti.

Genómová selekcia (GS) pomáha

Na základe genómovej selekcie spoločnosť CRV identifikovala nositeľov brachyspiny. Následne sa zistil vplyv na plodnosť, odumieranie plodov a mŕtvo narodené teľatá. Je evidentné, že sa jednoducho jedná o recesívny gén, ktorý má významný vplyv na plodnosť.

Génový test alebo markerový test

Doteraz nebol identifikovaný gén, ktorý je za chybu zodpovedný. Nie je teda k dispozícii génový test, ktorý by nositeľa identifikoval na 100%. Avšak je dostupný markerový test, ktorý s 95% spoľahlivosťou odhalí nositeľov tejto poruchy.

Deformované stavce chrbtice – výsledok postihnutia brachyspinou

Označenie

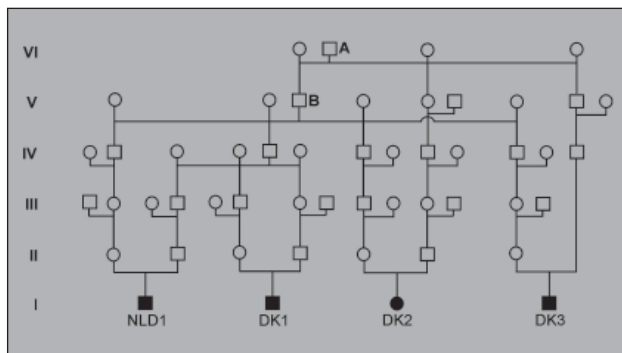
Pretože spoločnosť CRV ako prvá na svete vyvinula markerový identifikátor brachyspiny, podala návrh svetovej Holsteinsko–Frízskej Federácii (WHFF), aby sa chyba označovala písmenami BY. (označenie BS by mohlo byť máťúce z dôvodu, že sa takto už označuje plemeno Brown Swiss). WHFF toto označenie akceptovala.

Nositelia brachyspiny

Zoznam býkov spoločnosti CRV, ktorí sú jej nositeľmi (testovalo sa cca. 3500 býkov), je publikovaný na internete na <http://www.hg.nl/info/brachyspina.htm#lijst>. Okrem holandských býkov je v databáze aj niekoľko mien zahraničných býkov, ktoré sú s 95% pravdepodobnosťou nositeľmi tejto poruchy. Majitelia takýchto býkov dostali informáciu, že tento defekt bol u ich býkov zistený a oni zodpovedajú za posun tejto informácie chovateľskej verejnosti.

CRV mating – prípravné programy

Tisíce farmárov využívajú mating programy spoločnosti CRV. Tieto sú už dnes doplnené informáciami o býkoch – nositeľoch chyby, aby sa vylúčilo možné riziko kombinácie pri pripárení.

Genealogický graf ukazuje spojitost syndrómu brachyspiny.

Tri prípady z Dánska (DK1–3) a jeden z Holandska (NLD1) sú geneticky spojené cez 6 generácií. Každé z postihnutých teliat je výsledkom pripárenia geneticky príbuzných zvierat a u všetkých rodičov je spoločný predok A v 6-tj generácii.

- = fenotypicky normálny býček
- = postihnutý býček

Záver

Vyššia spoľahlivosť indexov u mladých býčkov vďaka genomickej selekcii na príklade brachyspiny ukazuje, akú dôležitú úlohu bude mať v budúcnosti pri výbere býčkov. Zároveň potvrdzuje, že monitoring zdravia je v mliečnom priemysle nevyhnutný.

ČO potrebuje vaša farma: vodcovskú osobnosť alebo manažéra?

Hoard's Dairyman, MVDr. Tom Fuhrmann

Veľmi často prirodzený vodcovský typ a dobrý manažér nie je jedno a to isté. Vyše 25 rokov práce na veľkých a superveľkých mliečnych farmách mi poskytlo mnoho príležitostí celkom zblízka pozorovať rozdiely medzi silnou vodcovskou osobnosťou a silným manažérom. A musím potvrdiť, že medzi nimi rozdiely istotne sú.

Prečo? Pretože vodcovstvo je čosi vrodené, manažérstvo nie. Ten, kto nepozná princípy manažmentu, sa napriek svojim vodcovským schopnostiam, iba ťažko stane vedúcim tímu, manažérom, akého si farma vyžaduje a potrebuje.

Mliečne farmy profitujú z oboch...

Aký je medzi nimi rozdiel? Vodcovský typ inšpiruje iných, aby ho nasledovali, manažér na-

riadi, čo majú iní robiť. Úspešné farmy ťažia z toho, že majú silné vodcovské osobnosti ako aj zanietených, praktických manažérov.

Typické vodcovské osobnosti sú radi v pozícii majiteľa. Často sú členmi rodiny vlastniacej farmu. Napríklad na jednej mliečnej farme sa zo štyroch bratov ukázal ako rodený líder najmladší z nich. Prečo?

Lebo:

- dokáže predvídať
- je veľmi inteligentný a má patričné vzdelanie
- je charismatický, vie jasne formulovať svoje myšlienky, je empatický a rozhodný
- inšpiruje iných, aby ho nasledovali a zveľaďovali farmu.

No lídri nemusia byť vždy aj dobrými manažérmi. Dobrý manažér je prísny a náročný vedúci. Riadi tím svojich podriadených, ovláda spôsoby a metódy, ako stimulovať ľudí. Je to človek, ktorý

- pozná, organizuje a kontroluje prácu
- školí pracovníkov
- stanovuje ciele a monitoruje výsledky
- motivuje pracovníkov (pochváli, keď dosahujú pozitívne výsledky, **preškolí** tých, ktorí nespĺňajú očakávania).

Pri pozornejšom pohľade zistíme, že medzi lídrom a manažérom existuje istý presah vlastností. Najlepší manažéri majú základné vodcovské charakteristiky, ktoré im pomáhajú vyniknúť a získať si rešpekt svojich podriadených. Títo manažéri sa sústreďujú na zásadnejšie, no absolútne nevyhnutné stránky vodcovstva – riadenie farmy („U nás to robíme takto“), udržiavajú u pracovníkov pocit zodpovednosti za to, čo robia („Nepostupujete tak, ako to robíme u nás!“) a viedia dôsledky, ak sa nedodržiavajú predpísane postupy.

Je možné vyškoliť vybraných jedincov, aby sa z nich stali lídri? Snáď. Primárne zložky, ktoré vodcovský typ musí mať, napr. motivácia, energia, inteligencia, predvídavosť a empatia, sa dajú ťažko naučiť a potom aplikovať, ak nevyvierajú zvnútra človeka.

Identifikovať jednotlivcov, ktorí „majú na to“ je síce skôr umením ako záležitosťou vedy, no veda nám poskytuje isté poznatky, ktoré pomáhajú pri rozvoji alebo vylepšovaní vodcovských schopností.

Je možné vyškoliť ľudí, aby z nich boli dobrí manažéri a šéfovia? Odpoveď znie: Jednoznačne áno! Veľa pracovníkov v mliečnom priemysle nosí v sebe základné vodcovské vlastnosti potrebné k tomu, aby dokázali viesť svoj tím. Čo im chýba, sú vedomosti o manažérskej práci a princípoch manažmentu.

Predstavte si nasledujúci prípad. Hlavný dojič mal viac praktických skúseností, ako ktorýkoľvek z jeho kolegov a získal si ich rešpekt. Vedenie farmy mu chcelo rozšíriť právomoci spojené

so zvýšenou zodpovednosťou, no on to manažérsky nezvládol.

Došlo k fluktuácii pracovníkov dojárne, počet somatických buniek v mlieku narástol, pretože sa nedodržiavali predpísané postupy a technické problémy so zariadením sa nehlásili.

Môže sa tento sľubný líder stať dobrým nadriadeným? Áno! Prerod prirodzenej vodcovskej osobnosti na úspešného vedúceho tímu sa začína s niekoľkými manažérskymi princípmi.

1. **Opýtajte sa kandidáta**, či chce byť vedúcim a vysvetlite mu, aké výhody z tejto funkcie vyplývajú, napr. o koľko bude mať vyšší plat. Naznačte mu, že od neho závisí, či jeho spolupracovníci budú úspešní, udržia si prácu a budú dostávať prémie za kvalitu mlieka.
2. **Prediskutujte** s ním rutinné záležitosti týkajúce sa dojenia, hygieny, separovania kráv s mastitídou a ďalšie činnosti, ktoré chcete, aby riadil. Vyzvite ho, aby doškolil každého dojiča tak, aby mal všetky potrebné vedomosti a zručnosti.
3. **Zvolajte si** všetkých dojičov a zdôraznite im, že s vedúcim tvoria jeden tím, kde kľúčom k úspechu je dobrá vzájomná spolupráca.
4. **Dajte jasne najavo**, čo očakávate od vedúceho, ak niekto príde neskoro do práce, bude pod vplyvom alkoholu alebo nebude dodržiavať predpísané úkony. Zoznámte ich s vašou filozofiou pokiaľ ide o výkonnosť zamestnancov a čo nemienite tolerovať. Toto je oblasť, kde nový vedúci potrebuje mať vo všetkom jasno a aby všetci vedeli, že má vašu podporu. Nedostatok jednoznačných pravidiel je hlavnou príčinou neúspechu nových vedúcich pracovníkov.
5. **S novým vedúcim** by ste mali priebežne vyhodnocovať stanovené časové úseky.

Niet pochýb o tom, že byť vedúcim je neľahká práca. Vypracovať sa na dobrého vedúceho tímu je ešte ťažšie. Našťastie, manažérske princípy a postupy sú dnes už dobre zdokumentované a dajú sa naučiť. Veľké mliečne farmy si preto dokážu vybrať a zaškoliť z vlastných radov ľudí, ktorí dôverne poznajú pracovné prostredie a môžu účinne prispieť k úspechu hospodárenia.

ČO robiť s uľahnutými kravami?

Hoard's Dairyman

Otázky, na ktoré je odpoveď zložitejšia ako kedykoľvek predtým.

Zatiaľ čo zmeny sú stálo súčasťou života producentov mlieka, pre ich niekedy pomalý priebeh sa neraz ľahko prehliadnu, sú ťažko merateľné alebo identifikovateľné. Ale nie vždy.

Dnes si prvovýrobcovia môžu byť istí, že jedna z najväčších zmien v tom, ako jedna s niektorými kravami nastala 30. januára 2008. V ten deň Humane Society of USA (nezávislá, súkromne financovaná skupina na ochranu zvierat) zverejnila tajne urobené videozábery, na ktorých ukázala praktiky používané pri porážaní kráv na jednom bitúnku v Kalifornii.

Doslova cez noc, odpor verejnosti i politikov vyvolal prudkú reakciu vo forme nových pravidiel, ako zaobchádzať s uľahnutými kravami. Pre niektoré mliečne farmy môžu byť tieto zmeny také nepohodlné, časovo náročné a finančne nákladné, že prinútiť manažérov klásť prioritu na to, čo je možno najefektívnejšia stratégia, ako zosúladiť možnosti farmy s novými požiadavkami: na prevenciu.

Bez ohľadu na to, koľko času a starostlivosti venujeme svojmu stádu, uľahnuté kravy sú nevyhnutnou realitou života farmy. Celková miera výskytu uľahnutých kráv v mliečnom priemysle je relatívne nízka, no môže sa veľmi líšiť od farmy k farme a pohybuje sa od 0.4 až po 2.1 percenta ročne.

Hoci sa môže zdať, že tieto čísla sú malé, veľkosť problému, ktorý predstavujú, malá nie je. Napríklad na Západe USA to znamená od 16 000 do 87 000 uľahnutých kráv ročne.

Uľahnuté kravy sa dostali do centra pozornosti z niekoľkých dôvodov. Najvýznamnejšími dôvodmi boli, vnímanie a postoj verejnosti k otázke celkového komfortu kráv alebo, povedané moderne, welfare a zdravie kráv, s ktorými by mohla súvisieť aj problematika choroby šialených kráv. Prispel k tomu aj rozšírený názor spotrebiteľov, že uľahnuté zvieratá sú v potravinovom reťazci jednoducho neprijateľné.

Zoznam príčin, pre ktoré dochádza k uľahnutiu kráv je dlhý a zahŕňa rôzne choroby, no podľa štatistiky 62 percent všetkých uľahnutí spôsobujú zranenia alebo paralýza pri otelení. Hlavnou príčinou zranení je pošmyknutie a pád v tlačnici pri príliš rýchlym presune zvierat, počas ruje, prevozov a v dôsledku nevhodného ustajnenia. Inými slovami, nástroje ako riadená reprodukcia a plemenné hodnoty ľahkosti pôrodov u býkov, kombinované s pomocou v pôrodných kotercoch v prípade potreby, pokojný presun dojníc do dojárne, dávajú výrobcovi mlieka príležitosť, aby znížili počet uľahnutých kráv len samotným manažmentom.

Cieľom je nemať žiadne uľahnuté kravy. **No najdôležitejší krok je dohodnúť si s vašim veterinárom plán, ako postupovať, keď k takému prípadu dôjde.**

Pre prvovýrobcov mlieka vstupuje uľahnutých kráv do hry niekoľko etických, morálnych a právnych faktorov. Najpodstatnejší je postoj ľudí na farme. Uľahnuté kravy treba považovať za naliehavé prípady, pretože krava, ktorá uľahne na dlhšie ako tri hodiny sa už pravdepodobne sama nepostaví. Treba ju presunúť do krytého priestoru, kde sa jej poskytne potrava, voda a lekárske ošetrovanie, a kde bude chránená pred ostatnými kravami, nepriazňou počasia a inými zvieratami.

Odporúča sa mäkká podstielka, aby sa minimalizoval syndróm pomliaždeného svalstva

Praktický nácvik „krokov“, ako postupovať pri uľahnutej krave, prevaľovaní z boka na bok a zakladaní popruhov.

a nervov, ktorý kravu ešte viac znehybní. Potom treba urobiť čo najkompletnejšiu fyzickú prehliadku, vyhodnotiť situáciu (zistiť, či nie je niečo zlomené alebo poranené môže byť obtiažne), stanoviť diagnózu a formulovať vyhladky na zotavenie.

Ak zvierá trpí, je nevyhnutné ihneď s tým niečo urobiť. Keď je prognóza uzdravenia zlá, a krava by mala trpieť ďalší týždeň, potom eutanázia je asi najlepšie riešenie.

Presun uľahnutých kráv

Zabrániť syndrómu pomliaždeného svals-tva sa dá pomocou popruhov a kladkostroja, prevažovaním zvieratá z boka na bok každé dve hodiny a umiestnením do flotačnej vodnej nádrže. Lekárske ošetrenie sa spravidla obmedzuje na potlačenie bolesti a zápalov. Zabezpečenie dostatočného množstva vody – až 80 litrov i viac denne, je veľmi dôležitou súčasťou procesu uzdravovania spolu s podávaním neposekaného sena.

Hoci flotačné nádrže pojmú iba jednu kravu a ich využívanie je náročné na manipuláciu so zvieratom, pomôžu 46 percentám uľahnutých kráv celkove, a v prípade paralýzy po otelení až 78 percentám postihnutých kráv.

Keď je krava v nádrži, napustí sa voda do výšky jej brady a krava v nej ostane 8 až 12 hodín. Po celý čas musí mať prísun potravy. Potom sa voda vypustí a krava je buď schopná chodiť alebo ju vrátíme na mäkkú podstielku. Tento proces sa denne opakuje, až kým sa nedokáže sama pohybovať.

Testy ukázali, že kravy, ktoré uľahli na menej ako jeden deň, vyžadovali v priemere tri po-byty vo flotačnej nádrži, kým sa postavili na vlastné nohy. Kravy uľahnuté dva dni a viac, potrebovali vodnú terapiu päťkrát. Tam, kde sa nedarí zmierniť bolesť a utrpenie zvieratá alebo kvalita jeho života by bola subštandardná, je morálnou povinnosťou manažéra farmy dať kravu včas a humánnym spôsobom utrátiť.

Manipulácia s uľahnutými kravami

Žiadna metóda zaobchádzania alebo manipulácie s uľahnutými kravami nie je jednoduchá, ale keď sa nám podarí postaviť ich na nohy rýchlo, ich šance na prežitie sa zvyšujú. **Platí tu zásada: „Uľahnutá krava nie je automaticky mŕtva krava.“**

Výskum ukázal, že miera prežitia sa rapídne znižuje, ak sa uľahnuté kravy nepostavia v priebehu piatich hodín, v dôsledku progresívneho poškodenia spôsobeného syndrómom pomliaždenia.

Pokiaľ ide o eutanáziu, pre majiteľov dobytká platí, že popri etickej zodpovednosti chrániť svoje zvieratá pred bolesťou a utrpením, sú podľa zásad prevencie krutosti voči zvieratám zodpovední aj právne. Pasívna eutanázia – keď sa jednoducho čaká, kým krava uhynie – je nehumánna.

Nácvik presunu kravy do flotačnej nádrže.

„Farmárske bleskovky“ ...

Spracoval Ing. Igor Lichanec

Vakcináciou proti mastitíde...

Úspešne sa skončil výskum vakcinácie jalovíc proti mastitíde spôsobenej *Staphylococcus aureus*. Projekt zrealizoval kolektív vedcov vedený Dr. Steve Nickersonom z univerzity Georgia USA, štát Virginia.

Vyhodnotili účinnosť očkovania s komerčne dostupnou vakcínou Lysigin, vyrobenou spoločnosťou Boehringer Ingelheim Vetmedica Inc.

Jalovice sa po prvýkrát zaočkovali medzi 6 až 18 mesiacmi veku, po 14 dňoch nasledovala druhá injekcia. V 6 mesačných intervaloch až do otelenia sa potom podávali ďalšie injekcie.

Po otelení 13,3% percent prvôtok malo mastitídu spôsobenú *Staphylococcus aureus*, v porovnaní s 34,0% u neočkovaných kráv kontrolnej skupiny. Počet somatických buniek (SB) počas prvého týždňa laktácie u oboch infikovaných a aj zdravých prvôtok bol zredukovaný o polovicu vďaka očkovaniu. Kravy infikované s *Staph. aureus*, ktoré boli vakcinované, mali počet SB v 1/ml mlieka 441 764. Na porovnanie infikované a nevakcinované mali 892 176 somatických buniek v 1/ml mlieka.

U zdravých vakcinovaných zvierat bol počet SB 66 095 oproti 132 754 SB nevakcinovaných. Navyše vakcinované zvieratá vyprodukovali na prvej laktácii cca o 1000 kg mlieka viac a boli menej často zo stáda vyradené.

Kontakt: Steve Nickerson e-mail: scn@uga.edu

IX. Chovateľský deň...

19. septembra sa pod patronátom hlavného organizátora – BIOservis s.r.o. Prešov uskutočnil IX. Chovateľský deň východoslovenského regiónu v areáli Strednej poľnohospodárskej a záhradníckej školy Čaklov. Hovädzí dobytok už tradične reprezentovali plemená holstein, slovenské strakaté, charolais a limousine.

Holsteinské kravy a jalovice vystavovalo šesť chovateľov z Agrodružstva Sol', Družstva Agroplus Prešov, Poľnohospodárskeho družstva Kapušany, Poľníckeho obchodného družstva Ďurdoš, Poľnohospodárskeho družstva Jarovnice a Poľnohospodárskeho družstva Nižný Hrušov. Vystavované holsteinské zvieratá súťažili v 3. hlavných kategóriách, s konečným poradím, ktoré je uvedené v tabuľke č1.

Šampiónkou výstavy a zároveň kravou s najlepším vemenom sa stala plemennica s usným číslom SK000800431455 z Poľnohospodárskeho družstva Kapušany (pozri kartu kravy). Napriek takmer 22 % podielu krvi plemena simental, zvíťazilo toto zviera najmä vďaka kvalitne utváranému vemenu a pevným končatinám.

Tab. 1.

Kategória - poradie	Ušné číslo	Otec - register	Poľnohospodársky podnik
Kravy- šampión plemena	SK000800431455	OS 001 Jenorvi	PD Kapušany
Prvôstky 1.miesto	SK000800431455	OS 001 Jenorvi	PD Kapušany
2.miesto	SK000800237664	WNL 001 Wesley	Agrodružstvo Soľ
Kravy staršie 1.miesto	SK000606854707	EV 019 Origin	Družstvo Agroplus Prešov
2.miesto	SK000710256702	TUG 001 Touborg	ROD Ďurdoš
Najlepšie vemeno	SK000800431455	OS 001 Jenorvi	PD Kapušany
Jalovice JUNIOR 1.miesto	kolekcia	LU 007 Lusk ET	PD Nižný Hrušov
2.miesto	kolekcia	ELE 001 Lover Boy	Agrodružstvo Soľ

Dovoľte aj touto cestou ešte raz poďakovať všetkým chovateľom za prípravu zvierat na výstavu a ochotu prezentovať vlastné výsledky chovu holsteinského dobytky.

Ďalšie 100 - tisícové...

V septembri tohto roku pribudli do „Galérie 100–tisícových kráv“ dve nové plemennice. Ako šiesta v poradí v Slovenskej republike prekročila hranicu 100 000 kg mlieka dojnica menom Kati ušné číslo SK000067254843 z poľnohospodárskeho podniku Školské hospodárstvo – Búšlak, spol. s r.o.

Tento podnik je odbornej chovateľskej verejnosti už dlhšie známy ako šľachtiteľský chov produkujúci kvalitné a aj výnimočné plemenné zvieratá ako napríklad Pavlínka (bývalá slovenská rekordérka v produkcii mlieka – 16 837 kg).

Kati je tiež výnimočná krava, nielen tým, že vyprodukovala za 8 laktácií 100 669 kg mlieka, ale že zároveň porodila neuveriteľných 12 teliat (4x dvojčičky, pozri kartu kravy). Na maximálnej 4. laktácii nadojila za 305 dní 14 784 kg mlieka a to nie je všetko, Kati má výborne utváraný exteriér, najmä stavbu tela, vemeno a končatiny. Je opäť pripustená a ďalej pokračuje v produkcii mlieka.

Slovenská Holsteinská Asociácia aj touto cestou srdečne blahoželá chovateľovi k tomuto zvieratú a skvelým výsledkom v chove plemena holstein.

Siedmou kravou na Slovensku, ktorá prekročila 100 000 kg hranicu vyprodukovaného mlieka je dojnica, ušné číslo SK000061215832 z poľnohospodárskeho družstva Zavar.

Táto „Hnedka“ sa narodila 15. augusta 1995 na farme Dolné Lovčice. Doposiaľ porodila 11 teliat (8 jalovičiek a 3 býčky). Za 11 laktácií vyprodukovala 100 510 kg mlieka a viac ako 3 tony tuku. Na maximálnej 3. laktácii nadojila za 305 dní 10 881 kg mlieka. Keďže je Hnedka, nemá typické čierno alebo červeno biele sfarbenie, a to na prvý pohľad prezrádza, že má okrem 75,8 % krvi holsteina v genetickej výbave aj ďalšie dve plemená. Kompletné rodokmeňové a produkčné informácie sú uvedené na karte kravy – Slovenskej holsteinskej asociácie (pozri obrázok).

SLOVENSKÁ HOLSTEINSKÁ ASOCIÁCIA
PLEMENNÁ KNIHA - KARTA KRAVY

Ušné číslo	Import	Narodenie	ET	MB
SK000800431455		07.03.2006		
Podnik	Pol'nohospodárske družstvo Kapušany		Plemeno	H78,1 S21,9
Chov	LADA		Oddiel PK	HC

Rodokmeň

Otec	OO	ART-ACRES NED BOY OSCAR-ET US000002035598
JENORVI FR005994009420 OS-001	MO	WA-DEL CLEITUS CINDY-ET US000013372706
Matka	OM	CIFER BELLWOOD BRAND SK000069220862
SK000610249708	MM	SK000093594006

Mlieková úžitkovosť			Celková laktácia						Normovaná laktácia						Vek
PI	Dátum	Potomstvo	Ldni	Mlieko	Tuk	%	Biel	%	Ldni	Mlieko	Tuk	%	Biel	%	rok-mes
1	25.08.2008	Býček	24	698	34	4,87	24	3,44	0	0	0	0,00	0	0,00	2 - 6
celoživotná / priemerná			0 / 0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0,00	

SLOVENSKÁ HOLSTEINSKÁ ASOCIÁCIA

GALÉRIA 100 000 kg mlieka

Ušné číslo Import Narodenie ET MB

SK000067254843 KATI

27.01.1998

Podnik Školské hospodárstvo - Búšlak, spol.s r.o.

Plemeno H100

Chov Dunajský Klátov

Oddiel PK HA

Rodokmeň

Otec OO MADAWASKA AEROSTAR
STARTMORE RUDOLPH-ET CA000000383622
MO STARTMORE RACHELLE ET
CA0000004324253
ARS-015
Matka OM VETTER
DE000000376945
MM SK000033873823
SK000054581803

Mlieková úžitkovosť			Celková laktácia						Normovaná laktácia						Vek
PI	Dátum	Potomstvo	Ldni	Mlieko	Tuk	%	Biel	%	Ldni	Mlieko	Tuk	%	Biel	%	rok-mes
1	06.01.2000	Jalovička	328	9843	240	2,44	283	2,88	305	9386	228	2,43	269	2,86	1 - 11
2	07.12.2000	Jalovička	296	10835	307	2,83	323	2,98	296	10835	307	2,84	323	2,98	2 - 10
3	21.11.2001	Dvojčatá-živý byčok, druhé teľa mŕtve	336	12426	300	2,41	381	3,07	305	11803	285	2,42	361	3,06	3 - 9
4	13.12.2002	Býček	435	18491	454	2,46	547	2,96	305	14784	374	2,53	431	2,92	4 - 10
5	09.06.2004	Dvojčatá-jalovičky	343	13841	403	2,91	421	3,04	305	12866	365	2,84	390	3,03	6 - 4
6	21.07.2005	Dvojčatá-rôzne pohlavie-býček	394	14163	426	3,01	410	2,89	305	11740	345	2,93	339	2,89	7 - 5
7	20.10.2006	Býček	307	8912	291	3,27	261	2,93	305	8876	290	3,26	260	2,93	8 - 8
8	20.11.2007	Dvojčatá-rôzne pohlavie-jalovička	309	12158	369	3,04	336	2,76	305	12026	365	3,03	332	2,76	9 - 9
celoživotná / priemerná 8 / 8			2748	100669	2790	2,77	2962	2,94	304	11540	320	2,77	338	2,93	

Exteriér

Dátum hodnotenia	PI	Stavba	Mliečna pevnosť	Končatiny	Vemeno	Celkové hodnotenie
01.04.2000	01	82 G+	76 G	81 G+	81 G+	80 G+

Genetické hodnotenie

Dátum hodnotenia	Krajina	PH mlieko kg	PH tuk kg	PH tuk %	PH biel kg	PH biel %	Index	Rel	Hodnota
09/2005	SK	864	6	0	14	0	SPI	0,4606	2291

Posledná inseminácia

Dátum pripustenia: 30.08.2008 COMESTAR EXPORT-ET * TV TL

ELL-001

SLOVENSKÁ HOLSTEINSKÁ ASOCIÁCIA

GALÉRIA 100 000 kg mlieka

Ušné číslo Import Narodenie ET MB

SK000061215832 HNEDKA 15.08.1995

Podnik **Pol'nohospodárske družstvo Zavar** Plemeno H50,0 R25,8 M12,5 S11,7

Chov **Dolné Lovčice** Oddiel PK HC

Rodokmeň

Otec
POND-OAK MARKSMAN-ET
US000002014697
WLK-018
Matka
SK000092658812

OO WALKWAY CHIEF MARK
US000001773417
MO POND-OAK VALIANT MISSY
US000010676024
OM BEAN RED
SK006589380803
MM
SK000054037812

Mlieková úžitkovosť			Celková laktácia						Normovaná laktácia						Vek
Pl	Dátum	Potomstvo	Ldmi	Mlieko	Tuk	%	Biel	%	Ldmi	Mlieko	Tuk	%	Biel	%	rok-mes
1	10.09.1997	Jalovička	295	6207	219	3,53	201	3,24	295	6207	219	3,53	201	3,24	2 - 0
2	26.08.1998	Mrtve teľa, žiadne živonarodené	491	12566	397	3,16	394	3,14	305	9874	297	3,00	310	3,14	3 - 0
3	08.03.2000	Jalovička	363	12486	356	2,85	356	2,85	305	10884	302	2,77	304	2,79	4 - 6
4	04.05.2001	Jalovička	335	11242	325	2,89	309	2,75	305	10753	305	2,84	294	2,74	5 - 8
5	07.06.2002	Dvojčatá - rôzne pohlavie - jalovička	299	8531	285	3,34	250	2,93	299	8531	285	3,34	250	2,93	6 - 9
6	24.05.2003	Býček	311	10209	312	3,06	290	2,84	305	10101	309	3,06	286	2,83	7 - 9
7	16.06.2004	Býček	287	10233	268	2,62	267	2,61	287	10233	268	2,62	267	2,61	8 - 10
8	19.05.2005	Jalovička	316	10548	347	3,29	305	2,89	305	10464	344	3,29	303	2,89	9 - 9
9	08.07.2006	Jalovička	298	8197	299	3,65	242	2,95	298	8197	299	3,64	242	2,95	10 - 11
10	03.06.2007	Jalovička	332	7471	259	3,47	216	2,89	305	7209	251	3,48	207	2,87	11 - 9
11	12.07.2008	Jalovička	83	2820	120	4,26	67	2,38	0	0	0	0,00	0	0,00	12 - 11
celoživotná / priemerná			11 / 10	3410	100510	3187	3,17	2897	2,88	301	9245	288	3,11	266	2,88

Exteriér

Dátum hodnotenia	Pl	Stavba	Mliečna pevnosť	Končatiny	Vemeno	Celkové hodnotenie
-		0	0	0	0	0

Genetické hodnotenie

Dátum hodnotenia	Krajina	PH mlieko kg	PH tuk kg	PH tuk %	PH biel kg	PH biel %	Index	Rel	Hodnota
09/2005	SK	83	2	0	4	0	SPI	0,4561	417

Posledná inseminácia

Dátum pripustenia: 24.07.2008 KEYSTONE POTTER * TV TL

MED-004

Samozrejme, nie je náhoda, že už 4–tá stotisícová dojnica pochádza práve z PD Zavar. Je to najlepší dôkaz skvelej manažérskej práce a mimoriadnej starostlivosti o zvieratá na tomto poľnohospodárskom podniku. Slovenská Holsteinská Asociácia srdečne blahoželá PD Zavar k tomuto úspechu.

Harmonizácia hodnotenia exteriéru 4. - 5. november 2008

Súčasťou progresívneho a praktického šľachtenia holsteinského plemena je hodnotenie zovňajšku. Aby sa exteriér kráv posudzoval rovnako štandardne vo všetkých krajinách, Svetová Holsteinsko–Frízska Federácia (WHFF) pre tento účel vypracovala jednotnú metódu hodnotenia typu. Každé 2 roky sa stretávajú bonitéri WHFF priamo na farmách, kde zjednocujú – harmonizujú hodnotenie jednotlivých znakov exteriéru.

Hodnotenie exteriéru kravy bonitérmi na farme RD Selce

Podobná harmonizácia s ročným cyklom a rovnakým cieľom existuje „v malom“ od roku 2004 medzi Maďarskou, Českou a Slovenskou republikou. Tento rok „pripadol“ na Slovensko a organizácia na našu asociáciu. Naposledy v SR sme v roku 2004 harmonizovali v západoslovenskom regióne na farme Školského majetku v Trnave.

Kolegom z Maďarska a Čiech sme chceli ukázať pri tejto príležitosti aj ďalšiu časť Slovenska. Zvolili sme preto stredoslovenský región a okolie Banskej Bystrice. Teoretická časť, prezentácie a základná výmena informácií sa zrealizovala v kongresovom centre hotela Šachtička.

Účastníci harmonizácie – hotel Šachtička

Za miesto praktického tréningu sme si nie náhodou vybrali Roľnícke družstvo Selce. Poľnohospodársky podnik, ktorý sa čoraz viac dostáva do povedomia odbornej chovateľskej verejnosti a z ktorého pochádza „úradujúca“ šampiónka tohtoročnej výstavy v Kremničke.

Chceli sme ukázať farmu, ktorá napriek veľmi skromným podmienkam, dokáže produkovať kvalitné holsteinské zvieratá a zároveň prežívať v zložitých podhorských podmienkach stredného Slovenska.

Domáci manažéri nám pripravili výborné prostredie a pracovné podmienky na hodnotenie kráv. To všetko malo pozitívny vplyv na priebeh a celkovú atmosféru harmonizácie. *Aj touto cestou by sme chceli ešte raz poďakovať v mene Slovenskej Holsteinskej Asociácie manažérom z RD Selce predsedovi Ing. Štefanovi Čulíkovi a Ing. Dagmar Chmelíkovej za výborné podmienky a nezištnú pomoc pri organizácii tohto stretnutia.*

Interview so Stafylokokom...

Dairy Herd Management, preložila a upravila Ing. Olga Valancová

Ahojte, volám sa Staphylococcus aureus.

Som naozaj prekvapený touto žiadosťou o rozhovor. Hoci som jedným z najväčších troch infekčných mikroorganizmov, spôsobujúcich mastitídu, dostáva sa mi v poslednom čase len málo pozornosti. Predpokladám, že je to hlavne preto, že v popredí je záujem o *Mycoplasma bovis*.

Každý väčšinou venuje pozornosť niečomu novému. Ale nemal by som sa veľmi sťažovať – aspoň nie som *Streptococcus agalactiae*, ktorý už takmer neexistuje.

Takže mi dovoľte povedať niečo o sebe.

Vyskytujem sa bežne, omnoho viac ako iné patogény, spôsobujúce mastitídu. Som takmer v každej dojárni. Niektorí si moju prítomnosť uvedomujú a venujú mi pozornosť, iní len málo.

Pýtate sa ako sa dostanem do dojárne?

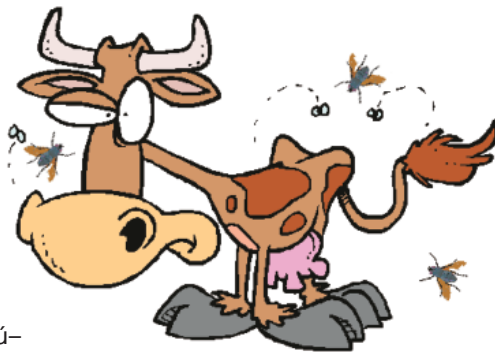
Žijem na infikovaných vemenách a na ďalšie kravy sa presuniem počas dojenia. Môžem tak isto bývať na takých miestach ako nozdry, srst', vagína, perineum. Takmer určite ma nájdete na ranách a vredoch vemena.

Muchy ma milujú. Zdržujú sa na miestach, kde žijem a keď sa o ne zachytím, ľahko sa dopravím na iného hostiteľa. Toto je pre mňa najlepšia cesta ako infikovať dojnice a najjed-

noduchší spôsob ako sa dostať do dojárne. Boj proti muchám totiž nie je vždy silnou stránkou chovateľov.

Len čo získam prístup k vemenu, môžem ukázať svoju silu. Nesmejte sa, je to pravda. Som malý, ale mocný.

Som dokonale vyzbrojený toxínmi a enzýmami, ktoré použijem akonáhle nájdem vhodné miesto. Môžem vytvoriť fibrinogén, rozpustný proteín, nachádzajúci sa v krvi. Dokážem narušiť aj DNA, zablokovať schopnosť organizmu reagovať na zápal, zapríčiniť zhlukovanie buniek, znášať vysoké teploty a vylučovať toxíny, ktoré vedia narobiť riadnu škodu.

Toto všetko robím preto, aby som sa ochránil pred antibiotikami. Som dosť citlivý na antibiotiká, ale nepovedzte to nikomu. Mnohým ošetrovateľom sa zatrasie ruka s injekciou, keď počujú moje meno. Keby vedeli, že som taký citlivý na antibiotiká a dostali sa ku mne predtým, než vytrasím svoje zbrane, mali by dobrú šancu zlikvidovať ma. Týka sa to hlavne infekcií u jalovíc. Chvíľu to však trvá, kým sa to podarí.

A kto sú vlastne moji nepriatelia?

Povedal by som vytrvalí a neústupčiví chovatelia. Neznášam tých chlapíkov, ktorí sa neustále starajú o čerstvo otelené jalovice a kravy ako aj o mastitídne kravy.

Keď si myslia, že som nová infekcia, skúšajú nové terapie, aby ma zlikvidovali. Ale keď si uvedomia, že som chronická infekcia, dajú krave penicilínové antibiotikum, ktoré naozaj obmedzí moje možnosti nájsť si nového hostiteľa. Takto sa ma zbavili na niektorých miestach, ale o tom by som radšej nehovoril – cítim sa potom ako *Streptococcus agalactiae*.

Ó, takmer so zabudol – nenávidím tiež prostriedky na namáčanie ceckov. Niekedy si rád po dojení len tak nevinne posedávam na cecku, aby som sa nadýchol čerstvého vzduchu, keď ma zrazu zaleje prúd dezinfekčného roztoku. Ak nie je nablízku mucha, ktorá by ma zachránila, som beznádejne stratený.

Niekedy mám šťastie a dojči ma prehliadnu, lebo sú zaneprázdnení niečím iným. Alebo, ešte lepšie, použijú dezinfekčný spray a myslia si, že sa ma zbavili, najmä vtedy, keď sa schovám na zadnej časti cecku. Je to vyskúšaný trik, nepovedzte im o tom.

Nuž, ďakujem za možnosť povedať niečo o sebe. Stretne sa určite niekde na farme. Mimochodom, povedal som vám, že som niekedy skrytý aj na jahode a môžem spôsobiť ťažké hnačky!

ECOLAB®

Hygienické systémy pre penové čistenie a dezinfekciu maštali, dojární, technických zariadení, dopravných prostriedkov a výrobných priestorov.

GreenLine mobil foamer

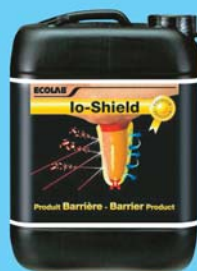

Scanio S 105, S105A

Prostriedky pre hygienu mliečnej žľazy

FILM UTILE

IO-SHIELD

PHYTOSHIELD

ECOLAB®

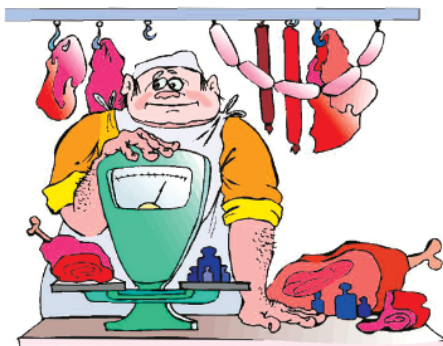
*ECOLAB s.r.o., Čajakova 18
Mobil: 0905 620 410 - Ing. L.Dobrovič, 0905 869 890 - p. M.Učejň*

Jatočný hovädzí dobytok...

Správa z ATIS - Agrárne trhové informácie Slovenska

Ponuka jatočných býkov sa počas 44. týždňa vyrovnala dopytu. O kravy a jalovice bol menší záujem. Nákupná cena jatočných býkov sa vyvíjala v jednotlivých triedach rozdielne. Ceny posilnili v triedach R (+2,1 %) a O (+0,2 %). Priemerná cena sa znížila v triede P až o 4,4% v porovnaní so 42. týždňom. Priemerná nákupná cena mladých býkov spolu oslabilo o 1,4% na 81,74 Sk/kg j. hm. (44,91 Sk/kg ž. hm.).

Počas 44. týždňa sa aj cena jatočných kráv vyvíjala podobne ako pri býkoch. Priemerná cena sa zvýšila len v triede R (+3,6 %). Oproti 42. týždňu nákupné ceny klesli v triedach O (-0,5 %) a P (-2,3 %). Priemerná nákupná cena kráv spolu sa znížila o 0,9% na 57,59 Sk/kg j. hm. (29,68 Sk/kg ž. hm.). V porovnaní so 42. týždňom sa nákupná cena jatočných jalovic prepadla o 8,7%

Prehľad nákupných cien jatočných zvierat v EÚ

EUR/100 kg jat. hm. vychl.

V týždni do:	Býky A (do 2 rokov) R3			Sk/kg j. hm.	Býky B (nad 2 roky) R3			Sk/kg j. hm.
	4. 11. 07	26. 10. 08	2. 11. 08		4. 11. 07	26. 10. 08	2. 11. 08	
Belgicko	250,780	269,720	269,420	82,03	-	-	-	-
Bulharsko	-	-	-	-	-	-	-	-
Česká republika	259,515	282,766	291,470	88,74	255,655	274,295	279,544	85,110
Dánsko	303,178	345,813	347,078	105,67	183,517	204,295	218,769	66,606
Nemecko	300,230	334,790	332,190	101,14	264,990	291,160	297,110	90,458
Estónsko	236,281	280,317	241,203	73,44	-	-	190,680	58,054
Grécko	413,670	412,020	419,330	127,67	-	-	-	-
Španielsko	306,099	328,910	327,236	99,63	-	-	-	-
Francúzsko	305,000	323,000	323,000	98,34	243,000	231,000	227,000	69,112
Írsko (voly R3)	275,410	316,810	318,670	97,02	204,980	239,320	233,870	71,204
Taliani	340,740	351,660	351,660	107,07	-	-	-	-
Cyprus	-	-	-	-	-	-	-	-
Lotyšsko	184,881	204,885	240,118	73,11	-	-	-	-
Litva	186,840	223,367	223,871	68,16	187,558	227,630	227,859	69,374
Luxembursko	295,570	324,970	294,000	89,51	-	-	-	-
Maďarsko	229,278	-	-	-	-	-	-	-
Malta	358,258	228,000	291,000	88,60	-	-	-	-
Holandsko	280,140	321,010	309,510	94,23	-	-	-	-
Rakúsko	304,320	334,250	330,710	100,69	286,190	282,560	291,870	88,863
Poľsko	241,705	250,001	255,631	77,83	232,121	246,215	252,889	76,995
Portugalsko	342,300	328,800	332,100	101,11	-	-	-	-
Rumunsko	187,364	233,384	223,006	67,90	185,568	220,432	232,671	70,839
Slovensko	297,630	319,580	318,930	97,10	289,600	309,510	313,450	95,433
Slovensko	245,341	-	281,652	85,75	192,240	273,178	270,247	82,279
Fínsko	323,220	340,320	353,040	107,49	-	-	-	-
Švédsko	283,808	283,488	286,835	87,33	258,955	263,110	256,239	78,015
Veľká Británia	284,676	329,194	321,559	97,90	-	-	-	-
EÚ, váz. priemer	303,398	327,691	326,843	99,51	240,113	258,672	261,414	79,590

na úroveň 60,05 Sk/kg j. hm. (30,95 Sk/kg ž. hm.). Oproti rovnakému obdobiu minulého roka boli nákupné ceny jatočného dobytky vyššie. Pri mladých býkoch a jaloviciach

boli ceny nad jeho úroveň o 4,4% a 1,5%. Najväčšie zvýšenie ceny bolo pri jaloviciach (+16,1%). Očakáva sa, že v najbližšom období nákupná cena jatočných býkov opäť oslabí. Naopak, cena kráv a jalovic môže posilniť.

Prehľad nákupných cien jatočných zvierat v EÚ

EUR/100 kg jat. hm. vychl.

V týždni do:	Kravy O3			Sk/kg j. hm.	Jalovice R3			Sk/kg j. hm.
	4. 11. 07	26. 10. 08	2. 11. 08	2. 11. 08	4. 11. 07	26. 10. 08	2. 11. 08	2. 11. 08
Belgicko	225,450	250,190	245,340	74,70	242,500	268,000	269,500	82,05
Bulharsko	-	168,729	177,421	54,02	-	-	-	-
Česká republika	188,077	211,205	211,800	64,48	225,559	241,794	246,184	74,95
Dánsko	222,018	251,064	248,967	75,80	272,726	305,303	309,766	94,31
Nemecko	232,030	263,210	249,530	75,97	288,950	313,860	309,770	94,31
Estónsko	125,970	159,907	161,814	49,27	-	-	228,165	69,47
Grécko	179,570	171,140	186,500	56,78	393,500	382,910	383,400	116,73
Španielsko	185,175	190,837	187,599	57,12	331,019	312,598	310,795	94,62
Francúzsko	288,000	267,000	253,000	77,03	339,000	333,000	329,000	100,17
Írsko	216,630	265,090	265,000	80,68	275,490	315,490	316,780	96,45
Taliansko	208,780	238,100	243,330	74,08	389,940	401,770	401,770	122,32
Cyprus	-	-	-	-	-	-	-	-
Lotyšsko	123,031	168,861	166,726	50,76	-	-	-	-
Litva	153,148	183,474	161,153	49,06	170,039	219,086	193,287	58,85
Luxembursko	255,880	274,990	257,250	78,32	316,740	323,400	315,660	96,11
Maďarsko	204,268	204,619	201,505	61,35	-	-	207,996	63,33
Malta	-	-	-	-	-	-	-	-
Holandsko	228,620	256,530	249,050	75,83	163,820	272,190	254,010	77,34
Rakúsko	212,030	236,960	233,500	71,09	273,640	301,830	296,100	90,15
Poľsko	195,500	210,136	203,147	61,85	214,686	218,684	222,670	67,79
Portugalsko	205,600	187,600	192,900	58,73	-	-	-	-
Rumunsko	144,265	192,995	200,155	60,94	158,631	228,880	236,586	72,03
Slovensko	-	237,160	-	-	268,400	273,860	269,800	82,14
Slovensko	182,276	201,688	204,294	62,20	-	230,977	-	-
Fínsko	199,910	221,210	218,560	66,54	271,900	-	302,150	91,99
Švédsko	233,667	235,724	230,172	70,08	286,630	270,702	271,939	82,79
Veľká Británia	182,621	256,380	236,238	71,93	301,602	337,456	332,126	101,12
EÚ, váz. priemer	233,687	246,454	237,623	72,35	312,286	326,448	324,268	98,73

Zdroj údajov: Európska komisia

Prepočet kurzom NBS k 3. 11. 2008 1 EUR = 30,446 SKK

Poznámka: Cena je fco bitúnok. Od 7. 1. 2008 sú k cenám hovädzieho dobytky za SR pripočítavané paušálne dopravné náklady vo výške 77,69 Sk/100 kg j. hm.

Kontrola úžitkovosti hovädzieho dobytky – cesta k zlepšeniu efektívnosti Vášho chovu aj v kontrolnom roku 2007/2008.

Ing. Štefan Ryba, Ing. Marta Dianová, PS SR, š.p.

Pokiaľ sme posledný kontrolný rok nazvali úspešným pre väčšinu chovateľov, tak tento posledný, ktorý bilancujeme je opäť kvalitatívnym posunom pri hodnotení jednotlivých ukazovateľov populácie hovädzieho dobytky.

Tabuľka č. 1

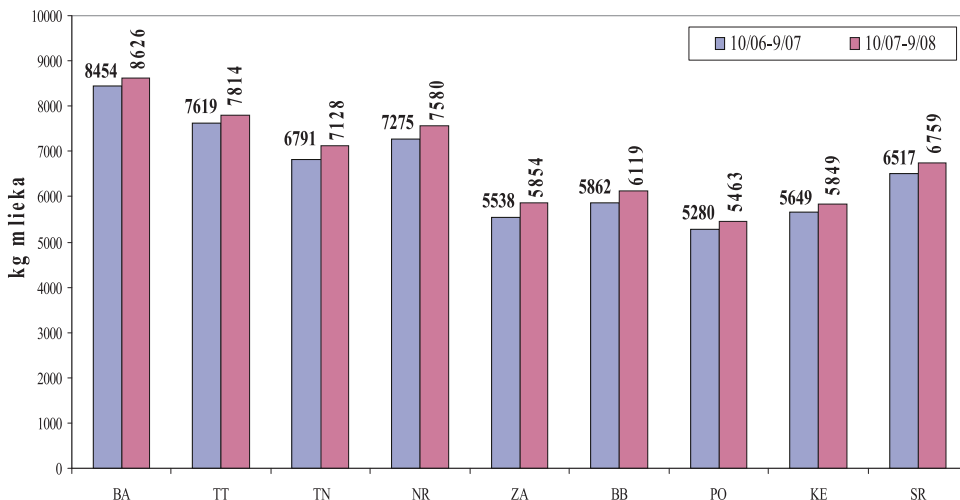
Ukazovateľ	2004	2005	2006	2007	2008
I.a st. - A4 počet kráv	10 358	9 400	7 220	6 616	6 026
I.b st. – AT - počet kráv	158 074	154 474	149 813	146 965	143 394
Priemerný stav kráv v chove	179,6	186,2	193,6	216,9	221,55
Počet zapojených kráv v KÚ	168 432	163 874	157 033	153 581	149 420
Počet kráv v SR	233 243	228 747	221 507	215 043	212 625
% zapojených kráv v KÚ HD	72,21	71,64	70,89	71,42	70,17
Dosahovaná mlieková úžitkovosť	5724	5927	6267	6517	6759

Celkovo bola v kontrolnom roku 2007/2008 dosiahnutá úžitkovosť 6 759 kg mlieka – 4,13% tuk, 279 kg tuku, 3,23% bielkovín, 218 kg bielkovín, vek pri I. otelení bol 29 mesiacov a 14 dní, uzavretých a následne hodnotených bolo 109 556 normovaných laktácií (minulý rok bola dosiahnutá úžitkovosť 6 517 kg, čo predstavuje medziročný nárast o +242 kg).

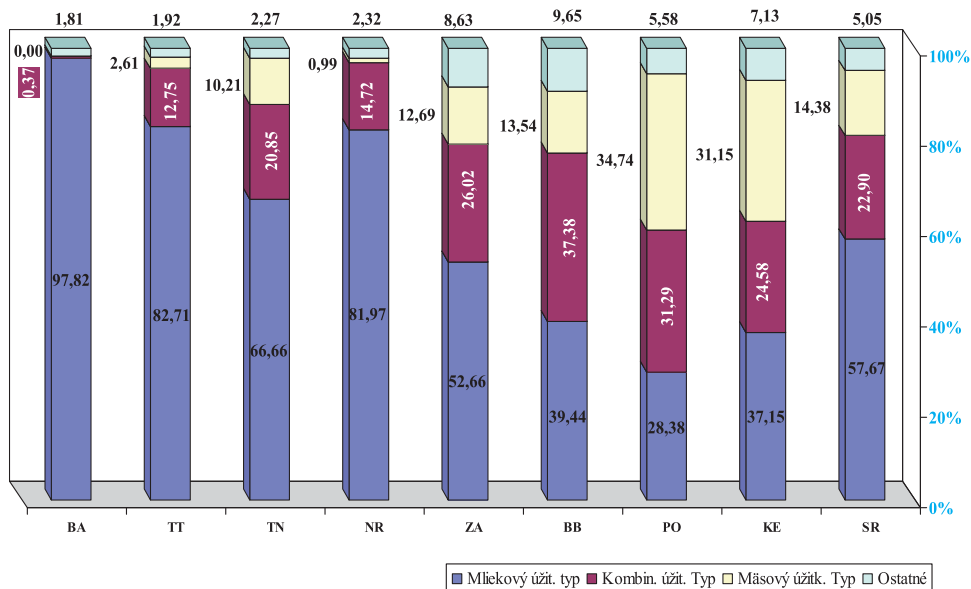
K 30.9.2008 bolo v Slovenskej republike do kontroly mliekovej úžitkovosti hovädzieho dobytká zapojených celkom 149 420 ks kráv, čo predstavuje 70,17% z celkového počtu chovaných kráv v SR a 83% z celkového počtu mliekových kráv. Pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že napriek výraznému poklesu stavu kráv v posledných rokoch zostal percentuálny podiel kráv zapojených do kontroly úžitkovosti hovädzieho dobytká na požadovanej úrovni. Vývoj základných ukazovateľov v kontrole úžitkovosti I. stupňa v porovnaní rokov 2004–2008 (k 30.9.) uvádzame v tabuľke č. 1.

V rámci jednotlivých krajov SR, pokračuje tak isto pozitívny trend vo vývoji dosahovanej úžitkovosti s výraznou prevahou v bývalom západoslovenskom kraji (graf č.1). Vplyv na dosahovanú úžitkovosť má v nemalej miere aj zastúpenie úžitkového typu v jednotlivých krajoch (graf č.2).

Graf č. 1.

Graf č. 2.

Z grafu je zjavné, že mliekový typ dobytka má prevahu najmä v BA, TT, NR a TN kraji a najnižšie zastúpenie má v Prešovskom a Košickom kraji.

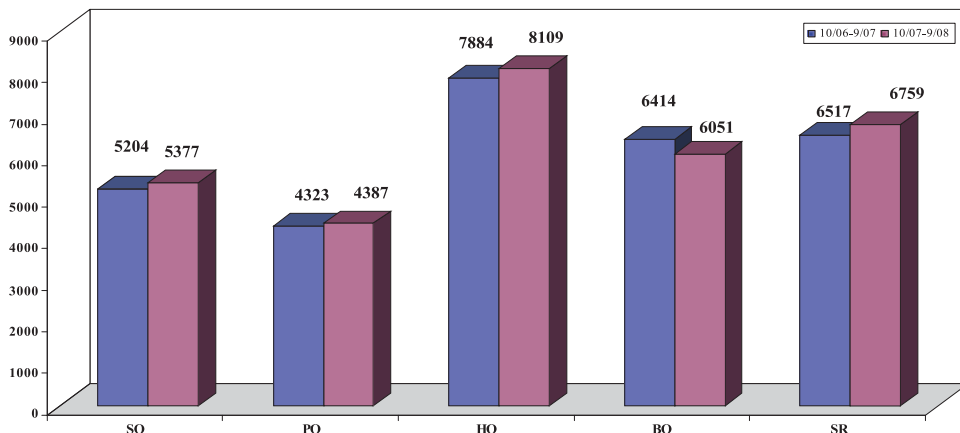
Nasledujúci graf č.3 prináša vývoj dosahovanej úžitkovosti pre populáciu hlavných, uznaných plemien na Slovensku v čistokrvnej forme.

Slovenské strakaté – v porovnaní s minulým rokom stúpli stavy kráv s najvyšším podielom krvi tohto plemena o 416 kusov (17856 ks), čo predstavuje nárast o 2,38%. Spolu za všetky laktácie sme zaznamenali medziročný nárast úžitkovosti o +173 kg (z 5204 na 5377 kg). Priemerný vek kráv pri I. otelení v porovnaní s minulým rokom klesol o 13 dní a aktuálne dosahuje úroveň 31 mesiacov a 29 dní. Spolu za všetky laktácie u plemena (nad 50% S) sme zaznamenali medziročný nárast úžitkovosti +167 kg (z 5222 kg na 5389kg).

Pinzgauské plemeno – plemeno, ktoré posledné roky nesie prívlastok ohrozené. Už tak alarmujúci nízky stav kráv, s podielom krvi 93,75% P – 1097 ks, sa v porovnaní s minulým rokom ešte znížil o –151 kusov, zníženie predstavuje –12,09%. Priaznivejšie sú dosahované výsledky úžitkovosti. Medziročný nárast predstavuje spolu za všetky laktácie +64 kg, čo predstavuje nárast úžitkovosti +1,48%. Priemerný vek pri I. otelení pinzgauského plemena je aktuálne 35 mesiacov a 9 dní. Je to cca o 1 mesiac viac ako minulý rok. Medziročný nárast predstavuje spolu za všetky laktácie (% podiel plemena P je nad 50%) +110 kg, čo predstavuje nárast úžitkovosti +3,28%. V absolútnych hodnotách je to 4653kg mlieka.

Holsteinské plemeno – potvrdilo svoje dominantné postavenie v rámci mliekového úžitkového

Graf č. 3.

typu (viac ako 67% populácie v KÚ). Hodnoty dosahovanej úžitkovosti si udržali aj naďalej pozitívny trend. U prvôtok dosiahli 7821kg (medziročný nárast +212kg), spolu za všetky laktácie predstavuje medziročný nárast +225 kg (8109 kg). Nárast produkcie tuku a bielkovín v kg je +20kg a +8 kg, pri absolútnych hodnotách 328 kg tuku a 258 kg bielkovín. Vek pri I. otelení v porovnaní s minulým rokom dosiahol rovnakú úroveň 27 mesiacov a 2 dni. Za plemeno celkom (nad 50% H) pri všetkých laktáciách je medziročný nárast o +249 kg (7447 kg).

PLEMENNÉ KNIHY JEDNOTLIVÝCH PLEMEN CHOVANÝCH V SR

Dosiahnuté výsledky v kontrole úžitkovosti HD spracované samostatne za časť populácie kráv zapísaných v plemennej knihe daného plemena a evidované v databáze PS SR, š.p., uvádzame v tabuľke č.2.

Holsteinské plemeno dosiahlo 8337kg mlieka a aj pri takej vysokej úžitkovosti sa prezentovalo s najvyšším medziročným nárastom +211 kg. Jedine u plemena braunvieh sme zaznamenali pokles o -80kg mlieka.

Zaujímavé výsledky sme zaznamenali v šľachtiteľských chovoch, ktoré sú prezentované v tabuľke č.3 (zvieratá, ktoré vyhovujú štatútu ŠCH).

Holsteinské plemeno svojou úžitkovosťou 8787kg dosahuje skutočne svetovú úroveň aj v porovnaní s najvyspelejšími chovateľskými krajinami (nárast +198 kg u všetkých laktácií a +131kg pri I. laktáciách).

K najlepším chovateľom tohto plemena patrí AGROCOOP, a.s. Imeľ, ktorý pri 377 normovaných laktáciách dosiahol 11 053kg mlieka, 3,51% tuk, 388kg T, 3,15% bielk., 349kg bielkovín. Vynikajúce výsledky dosiahli za posledný kontrolný rok aj na Agrocontacte Mikuláš, kde na obidvoch farmách bola dosiahnutá mlieková úžitkovosť vyššia ako 10000kg mlieka (Agrocontract Mikuláš 10538kg pri medziročnom náraste +1378kg mlieka a farma Jasová 10005kg s medziročným nárastom +419kg mlieka a súčasne vynikajúca úroveň medziobdobia, ktorá bola na úrovni 398 dní). Uvedené výsledky sú o to hodnotnejšie, že sa jedná o podnik, kde sa spolu chová 1362 kusov kráv.

Tabuľka č.2

Plemenná kniha pre dané plemeno	Počet NL kráv zapísaných v PK		Mlieko v kg	
	r. 2007	r. 2008	r. 2007	r. 2008
Slovenské strakaté	14639	14025	5330	5 522
Pinzgauské	2219	1735	4554	4 724
Holsteinské	14978	13170	8126	8 337
Hnedý dobytok	103	99	6272	6 192
SLOVENSKÁ REPUBLIKA	31939	29029	6590	6 754

Tabuľka č.3

Plemeno	I. laktácie		Všetky laktácie	
	NL	Kg mlieka	NL	Kg mlieka
Slovenské strakaté	1330	5839	3786	6179
Pinzgauské	171	4168	667	4948
Holsteinské	3698	8331	8790	8787
Hnedý dobytok	41	5716	94	6263
SPOLU	5240	7542	13337	7837

Najlepšiu dojnicu (SK 000291094201) za ukončený plemenársky rok podľa kg mlieka nájdeme v okrese Dunajská Streda na podniku Dan–Slovakia Agrar, a.s., ktorá dosiahla na III. laktácii 17123kg mlieka, 4,03% tuk, 3,31% bielkovín.

Záver

Práve v týchto dňoch sa spracovávajú výsledky kontroly úžitkovosti do publikácie – ročenka KÚ HD 2007/2008, ktorú každoročne vydávajú Plemenárske služby SR, š.p.. Kontrola úžitkovosti sa významne podieľa na rozvoji chovu hovädzieho dobytká a na realizovaní šľachtiteľských programov jednotlivých plemien. Stala sa tak neoddeliteľnou súčasťou plemenárskej práce našich chovateľov. **Faktom ostáva, že optimalizáciou chovateľských podmienok, ktorými sú predovšetkým úroveň a kvalita výživy, jednotlivé technológie chovu, organizácia atď. chovateľ vytvára základný predpoklad úspešného chovu.**

Avšak bez monitorovania komplexu vlastností, ktorý sa má selekciou zlepšiť, bez kontroly úžitkovosti, určenia šľachtiteľského cieľa, vypracovania selekčného programu, národného genetického hodnotenia, výpočtu a správnej interpretácie plemenných hodnôt (stále je značná časť chovateľov, ktorí kladú väčší dôraz na fenotyp zvierat – dosiahnutú úžitkovosť, pred plemennou hodnotou zvierafa) nebude v budúcnosti možné zabezpečiť novú generáciu zvierat, ktoré budú v nových ekonomických podmienkach vykazovať vyššiu produkciu ako súčasná generácia zvierat.

Stručný přehled výsledků kontroly užítkovosti v České republice...

Doc. Ing. Jiří Motyčka, CSc.

Zpracováním dat KU je v ČR pověřena Českomoravská společnost chovatelů a.s. Do KU je zapojeno více než 90 % dojených stád, proto výsledky dávají ucelený přehled o vývoji, stavu a výkonnosti populací dojených plemen v zemi. V několika souhrnných tabulkách jsou uvedeny hlavní údaje publikované ČMSCH a.s. se zaměřením na holštýnské plemeno.

Stavy dojených krav od roku 1990 trvale klesají (Tab. 1). Na konci kontrolního roku (září 2008) bylo v KU 391,5 tis. dojnic, což je pouhých 32 % v porovnání s rokem 1990. Tempo poklesu stavů dojnic je významnější u českého strakatého plemene v porovnání s holštýnským skotem. V důsledku toho dochází postupně ke změně skladby populace dojených krav, každoročně se zvyšuje podíl holštýnských krav. V současné době je nejpočetnějším holštýnský skot, který s 201 tis. krav představuje 51,4 %, české strakaté se 167 tis. krav zaujímá 42,6 % a z toho 4,5 % jsou kříženky s podílem 50 % a více červeného holštýnského skotu. Ostatní plemena jsou zastoupena nevýznamnými počty.

Průměrná dojivost všech krav v KU překročila hranici 7,5 tis. kg mléka a byla 7536 kg mléka o tučnosti 3,88 % a obsahu bílkovin 3,33% (Tab. 2). Užítkovost všech holštýnských krav, včetně kříženek s podílem 50 % a více holštýnské krve byla 8561 kg mléka (3,77 % tuku a 3,26 % bílkovin) za více než 158 tis. ukončených laktací. Krávy českého strakatého plemene vyprodukovaly 6466 kg mléka (4,02 % tuku, 3,43 % bílkovin), rozdíl mezi těmito dvěma hlavními dojenými plemeny činí více než 2 tis. kg mléka. U čistokrevných holštýnských krav bylo dosaženo za více než 108 tis. ukončených laktací 8707 kg mléka (3,74 % tuku a 3,25 % bílkovin). Průměrná užítkovost se u této skupiny zvyšuje od roku 1990 v průměru o téměř 250 kg mléka ročně (Tab. 3).

S růstem průměrné užítkovosti populace se také zvyšuje průměrná produkce nejvýkon-

Tab. 1: Vývoj plemenné skladby populace dojených krav v KU

Plemeno / stav krav v roce	1990	1995	2000	2005	2008
Krav celkem	1 221 749	667 973	481 162	421 708	391 584
Z toho					
České strakaté	637 392	369 289	244 263	189 397	166 771
z.t. kříženky s podílem červeného holštýnského skotu 50% a v.	nejz.	19 611	20 689	22 767	17 434
Černostrakaté holštýnské (včetně převodného křížení)	382 283	207 770	197 968	206 214	201 395
Kříženky s podílem černostrakatého skotu méně než 50%	118 484	43 380	29 310	14 761	11 507
Ostatní	83 590	47 534	9 621	11 336	11 911

nějších stád. V uplynulém kontrolním roce dosáhlo průměrné produkce 10 tisíc kg mléka a více již 69 stájí. Přehled nejlepších stájí bez ohledu na velikost (počet ukončených laktací) je v tab. 4.

Zvyšuje se také počet dojníc s vynikající užitkovostí. V uplynulém kontrolním roce již 23% ze všech holštýnských krav, které ukončily normovanou laktaci, vyprodukovaly více než 10 tis. kg mléka, z toho polovina (tj. 11,6% ze všech holštýnských krav) dokonce více než 11 tis. kg mléka. Rozdíly v úrovni managementu stád zůstávají i nadále značné. Svědčí o tom velká variabilita ve výkonnosti stád. Stále je ještě 21% stájí s průměrnou produkcí do

Tab. 2 Výsledky kontroly užitkovosti podle plemen 2007/2008

Pořadí laktace	Počet	Mléko	Tuk	Tuk	Bílk.	Bílk.	Věk
	uzávěrek	kg	%	kg	%	kg	mezidobí
Černostrakaté holštýnské (H1)							
1.laktace	45 432	8 145	3,73	304	3,26	266	26/08
2.laktace	30 212	9 142	3,72	341	3,26	298	428
3. a další	33 034	9 081	3,77	342	3,22	292	426
Celkem	108 678	8 707	3,74	326	3,25	283	427
Černostrakaté včetně kříženek z převodného křížení							
1.laktace	62 001	7 992	3,76	300	3,28	262	26/12
2.laktace	43 241	8 976	3,75	336	3,28	294	425
3.a další	53 035	8 888	3,79	337	3,24	288	422
Celkem	158 277	8 561	3,77	323	3,26	279	423
České strakaté celkem							
1.laktace	44 451	5 891	4,07	240	3,46	204	28/15
2.laktace	33 720	6 730	4,01	270	3,44	232	402
3. a další	59 721	6 744	4,00	270	3,39	229	400
Celkem	137 892	6 466	4,02	260	3,43	221	401
Ayrshire							
Celkem	258	7 075	4,07	288	3,29	233	428
Jersey							
Celkem	140	5 862	5,68	333	3,75	220	432
Montbeliard							
Celkem	1 252	7 758	3,72	289	3,39	263	396
Kontrola užitkovosti celkem							
1.laktace	112 798	7 070	3,88	274	3,35	237	27/10
2.laktace	81 165	7 941	3,85	306	3,34	265	414
3.a další	119 432	7 702	3,89	300	3,31	255	410
Celkem	313 395	7 536	3,88	292	3,33	251	412

Tab. 3 Vývoj užítkovosti čistokrevných holštýnských krav

Rok	Počet	Mléko	Tuk	Tuk	Bílk.	Bílk.	Věk
	uzávěrek	kg	%	kg	%	kg	Mezidobí
1990	52 489	4 301	4,03	174			386
1995	56 534	4 910	4,22	207	3,19	157	402
2000	83 764	6 667	4,10	273	3,30	220	409
2005	99 881	8 030	3,85	309	3,24	260	427
2006	105 115	8 336	3,81	318	3,26	272	425
2007	106 654	8 527	3,77	321	3,24	276	423
2008	108 678	8 707	3,74	326	3,25	283	427

Tab. 4 Chovy s nejvyšší užítkovostí podle kg bílkovin

Pořadí	Chovatel	Farma	Uzáv	LD	Mkg	T%	Tkg	B%	Bkg	MD
1	GENOSERVIS, A.S.	FARMA SKALICKA	88	304	12047	4,08	492	3,39	409	437
2	AGRAS BOHDALOV, A.S.	BOHDALOV VKK	606	301	12474	3,55	443	3,21	400	417
3	ZERAS AS RADOST.N/O.	RADOSTIN	375	302	12447	3,37	420	3,18	396	383
4	ZERAS AS RADOST.N/O.	PAVLOV	654	301	11776	3,56	419	3,21	378	393
5	VZOD ZASOVA	ZASOVA K 1	235	303	11897	3,59	427	3,15	375	443
6	KOPECKY PAVEL	JIRETICE	64	303	11597	4,03	468	3,20	371	450
7	BASIK MILAN, ING.	ZARYBNICNA LHOTA 15	54	300	11783	3,52	414	3,14	370	420
8	ZD TRH.STEPANOV,A.S.	HULICE	74	304	11845	3,54	419	3,09	366	428
9	ZS OSTRETIN A.S.	OSTRETIN-NK	411	299	11540	3,43	395	3,17	366	430
10	ZESPO CZ S.R.O.	PISECNA H	321	301	11535	3,39	391	3,17	366	389
11	NETIS, A.S.	JABLUNKOV VKK	586	301	11451	3,47	398	3,17	363	412
12	VYJIDACEK RADOMIR	VYSEHORKY 5	24	305	10990	3,68	405	3,29	362	443
13	ZEAS, A.S.S.HRADISTE	BROZANY	406	302	11372	3,60	410	3,17	360	416
14	VOD ZDISLAVICE	ZDISLAVICE	102	299	11322	3,45	390	3,18	360	420
15	ING.KOVARIK SVATOPLUK	VAJGLOV VKK	275	304	11034	3,63	400	3,26	359	470
16	CERNY LUBOMIR	SIRAKOV 75	27	299	10777	3,68	397	3,32	358	441
17	AGRO-MERIN,A.S.	CERNA NUKLEUS /H/	61	297	11647	3,47	404	3,06	356	420
18	ZD ROSTYN V HODICICH	VKK RUZENA	256	303	10985	3,70	406	3,23	355	425
19	SITAL VACLAV	MOJNE 1	38	303	10726	3,79	406	3,30	354	449
20	FARMA NEMCOVI	ZABESTNI LHOTA 65	39	305	10334	3,65	377	3,41	353	456
21	ZOD BRNISTE	VELKY GRUNOV VKK	509	302	11319	3,80	430	3,11	352	406
22	CIHLAR RADEK ING.	MILOSOVICE	35	300	11046	3,62	400	3,19	352	425
23	AGROBOS,SPOL.S R.O.	SLATINA	153	298	10598	3,46	367	3,32	352	411
24	VANECEK ZDENEK	SKOCICE 14	5	299	11174	4,15	463	3,14	351	455
25	AGRO POSAZAVI, A.S.	VADIN	468	298	10788	3,69	398	3,25	350	418

Tab. 5 Krávy s najvyššou produkciou bielkovín

Poř	Číslo krávy	Chovateľ	Stáj	L	Mkg	T%	Tkg	B%	Bkg	MD
1	017730-961	ZERAS AS RADOST.N/O.	RADOSTIN	3	19534	3,29	642	3,38	660	369
2	016633-971	GENOSERVIS, A.S.	FARMA SKALICKA	3	19145	4,17	798	3,39	649	360
3	017636-961	ZERAS AS RADOST.N/O.	RADOSTIN	3	20762	3,01	624	2,96	614	339
4	100298-110	CZF MILLER	SVRKYNE	4	21289	3,39	721	2,74	583	503
5	008135-961	AGRAS BOHDALOV, A.S.	BOHDALOV VKK	3	18081	3,03	548	3,15	569	410
6	010340-981	NETIS, A.S.	JABLUNKOV VKK	3	18873	2,82	532	3,01	568	350
7	008309-961	AGRAS BOHDALOV, A.S.	BOHDALOV VKK	3	18019	3,96	714	3,13	564	523
8	117609-921	VOD ZDISLAVICE	ZDISLAVICE	2	17992	3,77	678	3,13	564	355
9	126189-614	AGRAS BOHDALOV, A.S.	BOHDALOV VKK	5	17530	2,89	506	3,19	559	443
10	126407-614	AGRAS BOHDALOV, A.S.	BOHDALOV VKK	4	17197	3,19	549	3,24	557	434

7 tis. kg mlieka. Stáje z této skupiny patří k nejvíce existenčně ohroženým při současném snižování nákupní ceny mléka, která v posledních týdnech klesla až na 7,50 Kč a mlékárny signalizují další pokles.

Je potěšitelné, že se zvyšuje počet krav s vynikající celoživotní užitkovostí. Nejlepších deset krav řazených podle produkce bílkovin je v tab. 5.

Holštýnský svaz oceňuje krávy s celoživotní produkci 100 kg mléka a více plaketou a eviduje je ve „Zlaté knize“. V současné době dosáhla této magické hranice 51 kráva, kdy za posledního půlroku přibýlo do této elitní skupiny 10 krav. Seznam těchto vynikajících dlouhověkých krav je možné najít společně s dalšími podrobnými informacemi o výsledcích KU na webových stránkách svazu (www.holstein.cz).

Dovoľte abyh touto cestou popřál slovenským chovateľom holštýnskeho plemene hodne úspechů a chovateľského šťastia a zejména odpovídající cenu za mléko a korektní vzťahy s mlékárnami.

Nástrahy pri odchove teliat: Priveľa dobrého škodí...

Hoard's Dairyman, MVDr. Robert B. Moeller, Jr.

Predávkovanie prvkami ako železo a meď, niektorými vitamínmi alebo inými prísadami, môže telatám uškodiť alebo spôsobiť smrť.

Chov teliat, z ktorých sa majú stať zdravé a produktívne krávy, je plný úskalí. Jedným z nebezpečenstiev, ktoré hrozí chovateľom, je predávkovanie kŕmnej dávky rôznymi minerálmi, vitamínmi a inými zložkami.

Majitelia stád a chovatelia neustále čelia záplave reklám, návštevám predajcov, úst-

ným svedectvám kolegov i vedeckých článkov o potrebách správnej výživy teliat. Ide o tvrdenia, že istý produkt napomáha rýchlemu rastu a lepšiemu vývoju teľaťa na zdravú, výkonnú dojniciu. Chovatelia sú potom v pokušení podávať zvieratám inzerované výrobky vo vyšších dávkach, ako odporúča výrobca, čím však svojim teľatám preukazujú medvediu službu. V diagnostických laboratóriách sa bežne stretávame s prípadmi, kde vážne zdravotné ťažkosti alebo aj smrť sa dajú pripísať na vrub pridávania nadmerných dávok niektorých prísad do krmiva.

Pozor na železo a meď...

Častým prehreškom je podávanie nadmerného množstva železa a medi. Hoci tieto minerály sú známe tým, že podporujú telesný rast, tvorbu červených krviniek a zvyšujú imunitu, predávkovanie môže vážne poškodiť vnútorné orgány teľaťa, ba spôsobiť i jeho smrť.

Železo sa zvieratám zvyčajne podáva formou injekčného roztoku. Pri predávkovaní sa do organizmu teľaťa dostane viac železa, ako odporúča výrobca. Postihnuté zvieratá často uhynú náhle v dôsledku vážneho poškodenia pečene alebo ruptúry červených krviniek. Dochádza k tomu preto, lebo pečeň teľaťa ešte nie je dostatočne vyvinutá, citlivejšie reaguje na prítomnosť tohto prvku a nedokáže sa vyrovnáť s toxickou hladinou železa v krvnom obehu.

Meď sa tiež podáva buď injekčne alebo orálne. Našťastie, väčšina mliečnych kráv netrpí nedostatkom medi. To spôsobuje, že teľa má dostatočnú zásobu medi v pečeni už pri narodení. Keďže mnohé štartéry obsahujú meď v krmnej dávke, treba sa ďalšiemu pridávaniu medi vyhýbať.

K otrave meďou dochádza aj u starších teliat (3 až 6 mesiacov) tým, že injekčne dostanú roztok medi, alebo jej pridávaním do napájačky v snahe zabrániť tvorbe vodných rias.

Aj tu dochádza k náhlemu úhynu teliat, neraz bez klinických príznakov, alebo ich moč má červenú farbu, čo je prejavom hematúrie. Podobne ako pri otrave železom, poškodí sa pečeň a červené krvinky.

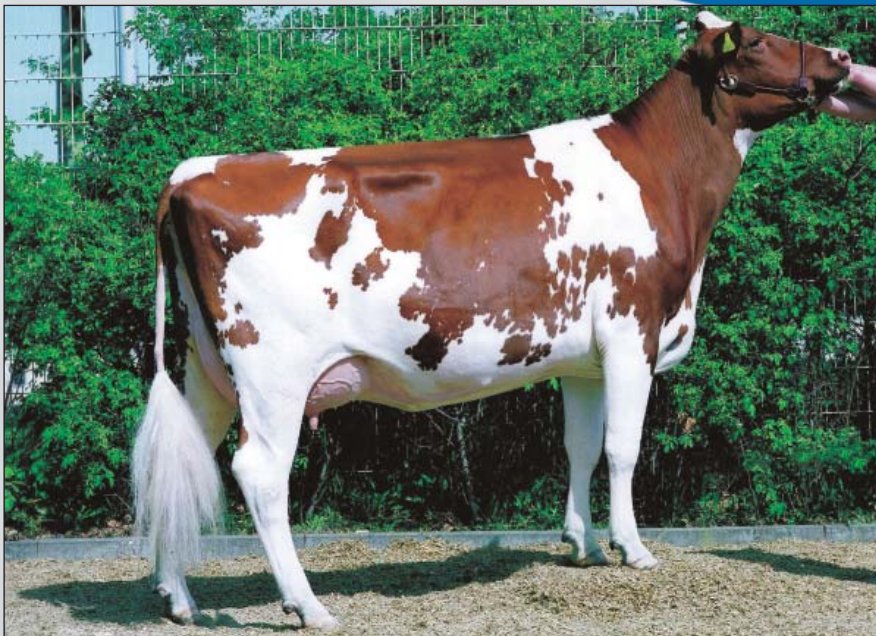
Medzi chovateľmi je rozšírený názor, že podávanie nadmerných dávok vitamínov nie je nebezpečné. V skutočnosti však niektoré vitamíny dokážu vážne ohroziť zdravie zvierat.

Jedným z nich je vitamín A. Je potrebný pre vývoj zraku a tvorbu pokožky. Prispieva aj k vývoju kostry a zubov, má pozitívny vplyv na reprodukčné orgány a imunitný systém. Nadmerné dávky vitamínu A však môžu viesť k strate srsti, nedostatočnému rastu v dôsledku spomaleného vývoja dlhých kostí, najmä u zadných končatín.

Poškodené rastové platničky neumožňujú kostiam správne sa vyvíjať. Postihnuté sú najmä zadné končatiny. Teľatá majú zrazený zadok pripomínajúci vzhľadom hyenu. Ak k tomu dôjde, teľatá prestanú rásť a majú veľké problémy s kĺbmi.

Vitamín D je ďalší vitamín, ktorý môže byť veľmi nebezpečný. Podporuje vstrebávanie

Dcera Famos

FAMOS

Faber x Talent Red

- * plus 2026 kg mlieka
- * býk č. 6 v TOP Red Holstein SRN
- * 8878 kg mlieka na 1. laktáciách
- * *outkrosová línia*

vápnika z čriev, rast kostí a ukladanie vápnika v nich. Nadmerná konzumácia vitamínu D vedie k mineralizácii orgánov (obličiek, pľúc, srdca a žalúdka).

Ionofóry môžu byť toxické...

Nesprávne používanie ionofórov môže takisto vyústiť do problémov. Ionofóry sú známe tým, že podporujú vývoj bachora a zabraňujú koxídiu. No nadmerné množstvá môžu viesť k poruchám činnosti srdca a následnej smrti. Keďže ionofóry sa podávajú v peletách, stáva sa, že sú v krmive rozmiestnené nerovnomerne a na niektorých miestach sa vyskytnú vo veľkej koncentrácii. Konzumácia potravy z takého miesta nevyhnutne zdvihne hladinu ionofórov na toxické hodnoty.

Ak sú niektoré teľatá prierbierčivé, neraz odmietajú konzumovať pelety (kvôli ich nevábnej chuti) a tie potom ostávajú pre ostatné zvieratá. Preto je potrebné pravidelne čistiť krmné žľaby, aby sa predišlo ich nadmernej koncentrácii na jednom mieste.

Príležitostne sa vyskytnú aj chyby pri mixovaní krmnej dávky, ktorá potom obsahuje toxické množstvo ionofórov. V takom prípade sa stáva, že teľatá krmivo odmietnu. Vtedy treba rýchlo skontrolovať zloženie ponúkanej dávky, či neobsahuje neprimerané množstvo ionofórov alebo inej toxickkej zložky.

Toxicita je často spojená s náhlou smrťou v dôsledku zlyhania srdca. Prejavuje sa dýchacími ťažkosťami, čo zvädza k domnienke, že ide o zápal pľúc. Pri pitve sa ukáže, že uhynuté teľatá majú pľúcny edém s masívnym výpotkom v hrudnej dutine. Život priotrávených teliat je vážne ohrozený a okamžitý zásah veterinára je nevyhnutný.

S elektrolytmi opatrne...

Je známe, že nadmerné alebo koncentrované podávanie elektrolytov môže teľatám takisto uškodiť alebo zapríčiniť ich smrť. Dochádza k tomu pri podaní hyperkoncentrovaného roztoku elektrolytu teľatám, ktoré majú hnačku alebo pri kŕmení teliat koncentrovanými dávkami práškoveho mlieka, ktoré im má počas chladného obdobia dodať energiu navyše. V týchto prípadoch pridané soli v roztoku spôsobia nadmernú koncentráciu solí v krvi a mozgu, čo má za následok kritickú nevyváženosť elektrolytov, často vedúcu k smrti.

Postihnuté teľatá trpia depresiou s následnými kŕčmi, upadnú do kómy a hynú. Prevenciou je zvýšená pozornosť pri miešaní mliečnej náhradky s elektrolytmi. Rovnako dôležité je, aby teľatá mali vždy k dispozícii čerstvú vodu. Možnosť napiť sa podľa vlastnej potreby, zabráni prílišnej koncentrácii soli v krvi, čím sa predíde komplikáciám.

Pred tým, ako sa rozhodnete pridať do krmnej dávky niektoré stopové prvky v množstve presahujúcom odporúčania výrobcu, mali by ste sa oboznámiť s možným toxickým účinkom podávanej látky. Tým znížite pravdepodobnosť vzniku problémov a uchránite svoje teľatá pred vážnym poškodením zdravia.

Nie je štartér ako štartér ...

Hoard's Dairyman, Mark Hill, David Jones a Rick Schlotterbeck

Pred vyše 50 rokmi sa robil výskum, aby sa zistilo, ktoré výživné látky a ich zložky v štartéri podporujú vývoj bachora u teliat. Cieľom vtedy, tak ako aj dnes, bolo odstaviť teľa ešte pred dosiahnutím veku 3 mesiace (dokonca už po prvom mesiaci života). Aby to bolo možné, musí sa bachor primerane vyvíjať. A vývoj bachora, ako aj rast teľaťa, vo veľkej miere ovplyvňuje štartér, ktorý mu podávame.

Výsledky výskumu pred 50 rokmi ukázali, že kľúčom k úspechu bolo uprednostnenie škrobu zo zrna pred kŕmením vlákniny z objemového krmiva. Odporúčalo sa teda, nedávať telatám seno alebo iné objemové krmivá skôr, ako po odstavení.

Súčasná veda potvrdzuje to, k čomu sa dospelo pred 50 rokmi. Ak sa do štartéra pridali iba 2 percentá sena, priemerný denný prírastok, príjem štartéra ako aj účinnosť krmiva poklesla. Podobný výsledok malo aj pridanie vlákniny z iných zdrojov.

Seno je príliš objemné ...

Uvažujme spoločne: Bachor odstaveného teľaťa má veľkosť basketbalovej lopty. Osemlitrové vedro, keď je plné, obsahuje okolo 5 kíľ štartéra. Typické teľa pár dní po odstavení spotrebuje približne 2,5 kila štartéra denne. No do 8 litrového vedra natlačíme iba pol kila sena. Seno je objemné a zaberá v bachore malého teľaťa príliš veľa miesta. Navyše, bachor ešte nie je úplne funkčný a nedokáže stráviť vláknité seno alebo iné objemové krmivá tak ako bachor kravy.

Ak u teliat do 3 – 4 mesiacov veku podávame priveľa sena a iných vláknitých krmív, zníži sa denný prírastok hmotnosti, príjem štartéra a účinnosť kŕmenia. **Uka-**

zuje sa, že na rozdiel od dvojmesačných teliat, troj- až štvormesačné telatá profitujú z asi 5 percentného „listnatého“ sena alebo iného objemového krmiva, pokiaľ sa neprekročí hranica 10 percent. To sa rovná približne 16 až 17 dkg sena denne. Ďalším plusom pridávania malých dávok sena je znížený výskyt nafukovania a zlepšená účinnosť krmiva.

Ktoré vedro s krmivom je najlepšie pre telatá pri odstave? (Ich bachor má veľkosť basketbalovej lopty). Seno je preto pre telatá príliš objemné a neposkytuje veľa priestoru pre iné potrebné živiny.

Iné vláknniny, ako pšeničné krúpy, sójové struky, repné rezky, atď. sa používajú na krmenie kráv. No výskum ukázal, že ak sa tieto látky pridávali do štartéra menej ako trojmesačným teľatám, malo to negatívny dopad na všetky tri vyššie spomenuté ukazovatele. Znova pripomíname, že tieto krmivá majú nízky obsah škrobu a majú vláknninu iného typu, ako má seno. A tak tráviace enzýmy v sleze a črevách teľaťa ich nedokážu spracovať. Tento typ vláknniny je dobre stráviteľný mikróbmi v úplne funkčnom bachore kravy, nie však v malom, zďaleka nie funkčnom, bachore teľaťa.

Škrob zo zrn, ktorý prežívavce trávia za bachorom, podporuje rast teliat podobne ako u prasiat. Škrob fermentuje aj vo vyvíjajúcom sa bachore pomocou mikróbov, pričom vznikajú unikavé masné kyseliny (kyselina maslová, propionáty a acetáty), ktoré napomáhajú jeho vývinu. Riedenie škrobu inými zdrojmi energie, ako je vláknnina alebo tuk, k vývoju bachora neprispieva.

Tuk sa často pridáva do štartérov ako tekutá náhrada zeleniny alebo živočíšny tuk alebo v zložkách s vysokým obsahom tuku, napr. pražená alebo extrudovaná sója. Žiadny výskum nepotvrdil, že by pridávanie tuku do štartéra viedlo k zvýšeným denným prírastkom hmotnosti. Skôr naopak, priemerný denný prírastok klesol. Niektoré tuky totiž pôsobia toxicky na mikróby v bachore a môžu spomaliť vývoj bachora a jeho funkcie.

Štartéry majú v podstate nízky podiel základných masných kyselín, linoleovej a linoleínovej kyseliny. Tieto masné kyseliny (známe tiež ako omega masné kyseliny) pozitívne ovplyvňujú zdravie ľudí. Typický štartér má veľmi nízky obsah kyseliny linoleovej a preto je pomer kyseliny linoleovej ku kyseline linoleínovej príliš vysoký. Preukázalo sa, že podávanie štartérov s kyselinou linoleovou trvalo zlepšovalo priemerný denný prírastok ako aj účinnosť krmenia pri primeraných nákladoch.

Melasa je typickou zložkou štartérov. Experimenty potvrdili, že ak hladina melasy stúpala z 5 na 12 percent, denný prírastok sa buď nezvyšoval alebo klesal. V skutočnosti, už výskum z pred 30 rokov vysvetlil prečo: *teľatá nedokážu stráviť sacharózu (hlavný cukor v melase), pretože potrebný enzým, sacharáza, sa začne tvoriť až v neskoršom období života.*

Otázky zdrojov proteínu a jeho koncentrácie v štartéri boli tiež predmetom skúmania. Preferovaný zdroj proteínu v štartéri je sójová múčka, no zistilo sa, že ak prekročíme hranicu 18 percent, priemerný denný prírastok nestúpa. Ale štartéry pre teľatá mladšie ako 2 mesiace musia obsahovať 18 percent proteínu. Nižšie koncentrácie znižujú prírastok a účinnosť krmiva. Najpriaznivejšie výsledky u dvoj až štvormesačných teliat sa dosiahli pri hodnote 16 percent proteínu na báze kukurice a sójovej múčky.

Štartéry pre teľatá sa bežne predávajú v peletovanej forme alebo hrubozrnej štruktúre. Ak je zloženie obidvoch foriem rovnaké, potom medzi ich účinnosťou nie je rozdiel, keď sú teľatá ustajnené na slame. Ak sa chovajú v stajni bez podstielky, hrubozrnný štartér viac podporuje naberanie hmotnosti a vývoj bachora. Tento štartér viac stimuluje aj prežívanie a grganie, čo znižuje nafukovanie.

Niektorí chovatelia sa právom domnievajú, že u odstavených teliat sa môžu vyskytnúť prejavy acidózy bachora, ak dostávajú na jemno pomleté a peletované štartéry bez pridávania malého množstva hrubozrnného krmiva. Ale pozor! vláknnina sa môže nachádzať v peletách. Hrubozrnné štartéry s vyše 40 percentami peliet potom môžu obsahovať priveľa vláknniny. *Úplne peletovaná výživa je niekedy priam „nabitá“ vláknninou.*

Vyhýbajme sa štartérom s príliš jemnými časticami ...

Telatá nemajú rady jemné častice. Teľa mladšie ako 2 mesiace zožerie viac hrubého krmiva, čím získa vyššiu hmotnosť, ako keby dostávalo krmivo s veľkým množstvom jemných častíc. Výroba štartérov bez jemných častíc je však náročná, pretože tie vznikajú tak pri spracovaní zrna ako i peliet. Manipulácia so štartérom pri miešaní, presune a vrecovaní má na tom tiež svoj podiel.

Spracovanie kukuričného zrna má malý vplyv na rast teliat, za predpokladu, že štartér neobsahuje jemné častice. Príprava vločiek parou alebo praženie kukurice, aby sa škrob želatinoval, alebo aby sa narušili proteínové jadrá, nezvyšuje prírastky na hmotnosti. Telatá kŕmené celým zrnom príberajú rovnako. Telatá si kukuricu spracujú samy, pretože pri konzumácii štartéra prežívajú, na rozdiel od kráv, ktoré sústa jednoducho prehltajú.

Zhrnutie...

Nedávajte telatám mladším ako 2 mesiace seno alebo objemové krmivá. Telatám od 2 do 4 mesiacov zamiešajte do štartéra denne 5 až 10 percent sena (okolo 15 dkg). Nepodávajte im štartéry s veľkým množstvom koncentrátov vlákniny ako pšeničné krúpy alebo sójové struky. Škrob zo zrna podporuje vývoj bachora a dodáva telatám najviac energie. Nepoužívajte štartéry s vysokým obsahom melasy alebo tuku, pretože cukor v melase teľa nestrávi a tuk pôsobí na vývoj bachora kontraproduktívne. Základné mastné kyseliny sú v štartéroch zastúpené nedostatočne a treba ich preto dopĺňať. Štartéry pre telatá mladšie ako 2 mesiace by mali obsahovať 18 percent proteínu. Dvoj až štvormesačné telatá majú dostávať 16 percent proteínu. Spracovaná kukurica rast teliat neovplyvňuje, za predpokladu, že štartér neobsahuje príliš jemné častice. Ak sa v štartéri jemné častice nachádzajú, znižuje sa príjem potravy a denný prírastok klesá.

Pokles počtu dojníc v EÚ sa spomalil...

Správa z ATIS - Agrárne trhové informácie Slovenska

Počet dojníc v EÚ sa v decembri 2007 v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2006 stabilizoval. V EÚ–27 je celkový počet dojníc približne na úrovni 24,18 mil. ks, čo je asi

o 0,5% (–130 tis. ks) menej ako pred rokom. Týmto sa klesajúca tendencia počtu dojníc v EÚ, citeľne spomalila. Zatiaľ, čo sa v krajinách EÚ–15 znížili počty dojníc o 0,4 %, v nových členských štátoch stav dojníc mierne vzrástol (+0,6 %) najmä zásluhou Poľska, kde sa zvýšil v porovnaní s rokom 2006 počet dojníc o +1,5% na 2 677 000 ks zvierat.

Výraznou redukciou počtu dojníc boli poznamenané Bulharsko a Rumunsko o 4,0% menej dojníc ako v roku 2006. V Nemecku, kde sa chová najväčší počet dojníc v EÚ, sa ich stav zvýšil o takmer 1% (+33tis. zvierat) na 4 087 000 ks. V Poľsku a v Taliansku sa zvýšili počty dojníc asi o 1,5 %, v Holandsku chovatelia dobytky zvýšili počty dojníc viac ako o 3,0 %. Vo Francúzsku, ktoré je v počte dojníc v EÚ na druhom mieste, však počet dojníc na-

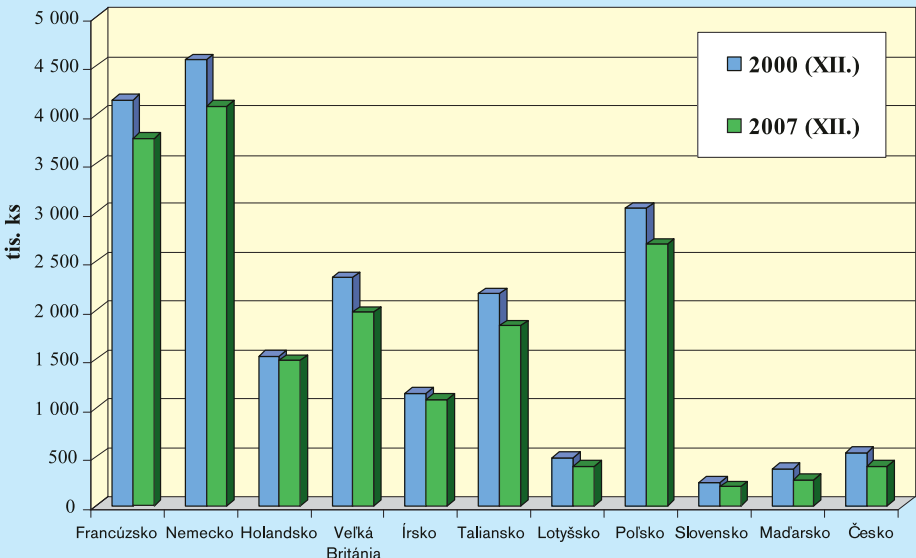
d'alej klesá cca o 1%. Podobná situácia je aj vo Veľkej Británii, kde klesol počet dojníc prvýkrát v histórii pod 2 mil. ks zvierat. V porovnaní s rokom 2000 klesli počty dojníc v EÚ nadpriemerne. V Maďarsku sa počet dojníc znížil o 30,0% z 380 tis. ks na 266 tis. ks. V Českej republike klesli stavy dojníc z 547 na 407 tis. ks (-25,4 %). Na Slovensku bol

pokles priemerného počtu dojníc od roku 2000 do roku 2007 z 246 tis. na 180,6 tis. ks (-26,6 %). V Lotyšsku bolo v roku 2007 o 18,0% menej dojníc, ako v roku 2000. V Poľsku sa stavy od roku 2000 znížili o 12,1% z 3 047 000ks na 2 677 000 kusov.

V starých členských štátoch sa od roku 2000 výrazne znížili stavy dojníc vo Veľkej Británii z 2 339 000ks na 1 978 000ks, v Taliansku (-15,3 %), Nemecku (-10,5 %), Francúzsku (-9,5%) a Holandsku klesli miernejšie (o -2,7 %).

Porovnanie stavov dojníc vo vybraných štátoch EÚ v rokoch 2000 a 2007 (december)

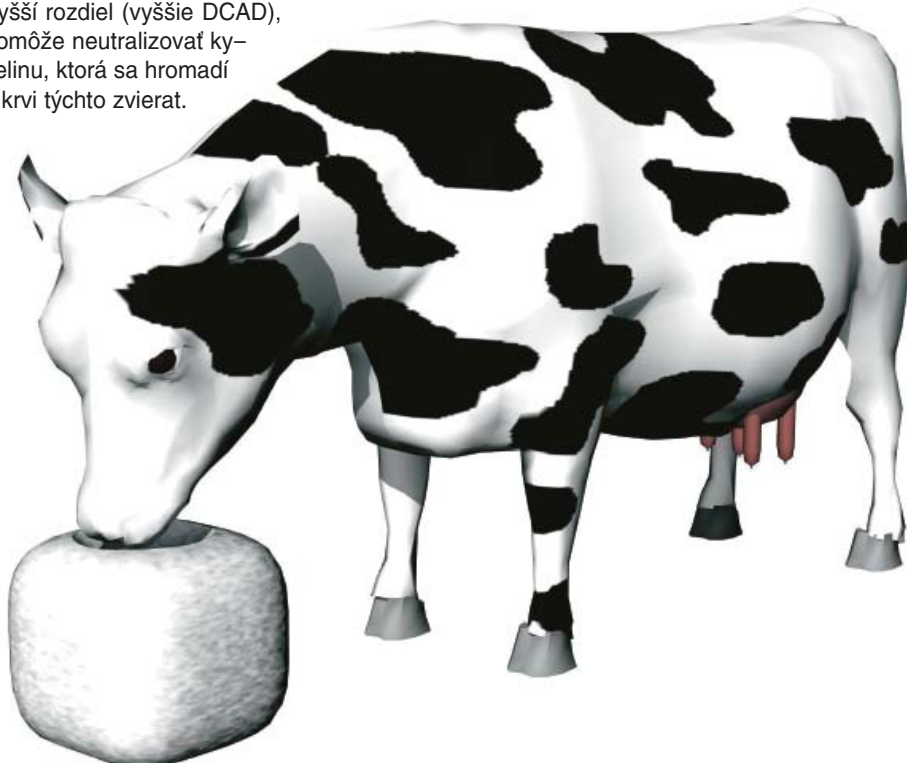
Prečo kravy na začiatku laktácie potrebujú vyššie DCAD...

Dairy Herd Management, preložila a upravila Ing. Oľga Valancová

Počas tohoročných olympijských hier sa v súvislosti s neúspechom niektorých bežcov a plavcov diskutovalo na tému kyseliny mliečnej. Športovci sú známi tým, že pri podávaní vysokých výkonov „narazia na strop“, pretože v ich krvi sa hromadí veľké množstvo tejto kyseliny.

To isté platí i pre vysoko produkčné kravy. Vysoká dojivosť znamená vynaloženie veľkého množstva energie. To vedie ku tvorbe kyseliny, ktorá negatívne ovplyvňuje výšku produkcie.

To je jedna z príčin, prečo kravy v laktácii (predovšetkým tie na začiatku laktácie), môžu potrebovať vo výžive vyššie množstvo draslíka, čím sa na základe zloženia krmnej dávky vytvorí vyšší **rozdiel medzi kationmi a aniónmi = DCAD** (Dietary Cation–Anion Difference). Vyšší rozdiel (vyššie DCAD), pomôže neutralizovať kyselinu, ktorá sa hromadí v krvi týchto zvierat.

Ešte stále v rovine úvah...

Väčšina výskumov o DCAD sa uskutočnila na kravách v strednom až neskorom štádiu laktácie. Donedávna sa nikto nezaoberal kravami na začiatku laktácie.

V roku 2005 boli publikované výsledky z Konferencie o výžive v Michigane, v ktorých sa uvádza, že existuje len málo štúdií o experimentoch s vysoko produkčnými kravami v prvom trimestri laktácie.

Odvtedy sa na túto tému objavili práce viacerých odborníkov. Napr. na Washingtonskej univerzite zistili, že kravy tejto kategórie mali vyššiu produkciu, vyššie percento tuku a lepšie využitie krmiva, keď dostávali vo výžive 42 miliekvivalentov (meq) DCAD/100g sušiny v porovnaní s kravami, ktorých krmná dávka (KD) obsahovala približne 25 meq/100g sušiny. Kravy, ktoré mali v KD vyššie DCAD dosiahli o 1,5kg vyššiu dennú produkciu mlieka. Práve obsah uhličitanu draselného bol jediným rozdielom medzi týmito dvoma krmnými dávkami.

Kravy na začiatku laktácie vyžadujú vyššiu úroveň DCAD ako kravy uprostred laktácie, pretože majú relatívne vysokú produkciu mlieka v pomere ku príjmu krmiva a prebieha u nich množstvo metabolických procesov.

Mnohé úvahy okolo vyššieho DCAD u kráv na začiatku laktácie sa týkajú práve obsahu draslíka. *Draslík je kation, takže jeho pridanie prispieva ku vyššej hladine DCAD.*

Úloha draslíka...

Draslík je dôležitý z viacerých hľadísk. Hrá dôležitú úlohu v tvorbe inzulínu a metabolizme proteínov. Pomáha tiež stimulovať sekrečné bunky mliečnej žľazy k vyššiemu výkonu a k tvorbe energie, potrebnej pre produkciu mlieka a iné potrebné funkcie.

Vysoko produkčné kravy strácajú draslík dojením a inými každodennými aktivitami, takže musí byť doplnený v krmnej dávke.

Jeho potreba je akútna hlavne pre kravy na začiatku laktácie, pretože v tomto období majú deficit energie (negatívna energetická bilancia). Kravy, ktoré majú nedostatok energie mobilizujú zásoby tuku, aby tento deficit nahradili, ale tuk obsahuje len málo draslíka. Preto, ak sa tuk využíva na tvorbu mlieka, je potrebné v tomto období pridávať kravám draslík.

Neutralizujte tvorbu kyseliny...

Ako sme už spomenuli, v krvi vysoko produkčných kráv sa hromadí kyselina mliečna.

Treba poukázať na skutočnosť, že laktáciou sa vlastne vyvoláva tvorba kyseliny:

- *vysoká aktivita buniek mliečnej žľazy a pečene spôsobuje zvýšenú frekvenciu dýchania a spomaľuje pufrovaciu schopnosť krvi*
- *počet neesterifikovaných mastných kyselín sa v krvi zvyšuje*
- *zvyšujú sa v krvi aj ketokyseliny*

Pred niekoľkými rokmi bol vykonaný experiment na Univerzite v Illinois. Vedci zistili, že pH krvi u kráv na začiatku laktácie bolo vyššie (alebo menej kyslé) vtedy, ak ich KD obsahovala 47 meq namiesto 22 meq (pri rovnakej úrovni proteínu). Vyššie pH krvi, vyšší obsah bikarbonátu a znížené vylučovanie kyseliny naznačuje, že acidobázická rovnováha sa pridaním DCAD zlepšuje.

Optimálny DCAD u kráv na začiatku laktácie by mal byť od 35 – do 45 meq.

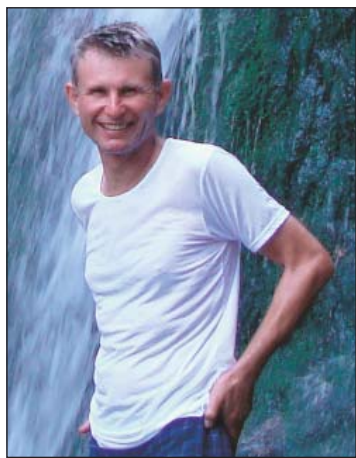
Welfare ešte raz...

Na článok z augustového MAXInfu „Aby sa vaše kravy cítili ako doma“ reagovali viacerí z Vás, čitateľov svojimi otázkami, pripomienkami a žiadosťami o vysvetlenie. Preto som oslovil autora Ing. Róberta Dohála a požiadal ho o rozhovor:

IL: Róbert, tak ako je to s tou podstielkou v ležiskových boxoch? Piesok alebo slama?

RD: Podobných otázok som dostal aj ja niekoľko. Ale spoločné, čo mali všetky bolo: „Prečo piesok, ktorý sa na väčšine územia Slovenska musí vozit' z veľkej diaľky? To je pridrahé!“

Takže, aby som to dal na poriadok, tak by som chcel objasniť, že to nebol článok ani tak o tom, čo stlať, ale ako stlať a ako sa starať o podstielku, aby kravy boli ochotné ležať čo najviac v ležiskových boxoch a aby nepostávali a neležali na chodbách a v priechodoch pri napájačkách.

Ing. Róbert Dohál, Člen rady ple-
mennej knihy SHA

IL: Mohol by si to upresniť – čo najviac ležali v boxoch? Koľko by mali ležať? Ako má chovateľ vedieť, či sú jeho ležiskové boxy pre kravy pohodlné?

RD: V článku v minulom „Infe“ píšem 10,5 až 12 hodín denne. To uvádzajú zdroje etologických pozorovaní z USA a zo Západnej Európy. Konkrétne z údajov z VE-PRO HOLLAND, ktoré mi sprostredkoval Foko Tolsma, kravy v pozorovanej skupine ležali 578 minút (9 hodín 38 minút). Boli to zvieratá v prvej polovici laktácie vo vysoko produkčnom stáde.

Samozrejme toto by farmár resp. chovateľ, alebo zootechnik zistiť nemohol, ale sú spôsoby, ako prísť na to, či ležiskové boxy v jeho maštali sú pohodlné a pre kravy atraktívne natoľko, že neuprednostnia ležanie mimo nich.

Pozorujte stádo – skupinu kráv a podľa znečistenia zvierat zistíte, ktoré líhajú mimo ležiskových boxov. Ak je ich počet 1–5 zo 100 kusov, potom máte veľmi dobre konštruované boxy, správne nastavenú výšku zábran a kva-

litne sa staráte o úpravu povrchu v ležiskách.

IL: Zdá sa to byť dosť jednoduché na to, aby to takto fungovalo, nie? A čo tých 5 kráv? Tie prečo neležia?

RD: Samozrejme vec je oveľa zložitejšia. V stáde vidíme zvieratá veľmi znečistené, to sú tie, čo chronicky a stabilne líhajú mimo boxov, pričom dôvod môže byť rôzny. Napríklad psychika konkrétneho zvierata. Je veľmi bojazlivé a za žiadnu cenu nepôjde do ohraničeného priestoru ležiskového boxu. Takéto kravy sa môžeme pokúsiť navykať tak, že zvierata pomocou prímernane dlhého vodítka alebo retiazky pár dní po sebe po dojení a nakŕmení v boxe uviazeme na pár hodín, takže keď už nevládze stáť, musí si ľahnúť. Prirodzene pri takejto „liečbe“ je nutná

citlivá a pokojná manipulácia, aby sa ku strachu nepridala i nepríjemná skúsenosť s naháňaním prípadne bitím.

To to doporučujem robiť zvlášť s prvôstkami a to ihneď na začiatku laktácie, ak si na ležisko nezvykne po pár dňoch dobrovoľne. Pozor však na kravy s veľkými opuchmi vemena, lebo tie majú problém vôbec si ľahnúť, nie tak ešte v ležiskovom boxe.

Ďalšou skupinou zvierat, ktoré nenúťme ležať v ležiskových boxoch sú kravy s bolesťami končatín. U týchto je líhanie i vstávanie viac, či menej nefyziologické a v ležiskovom boxe prakticky nemožné.

Avšak zdravé zviera, ktoré v našich inak pohodlných ležiskových boxoch ležať nenaučíme, by sa nemalo už pripúšťať a po vydojení doporučujem vyradiť.

Sú i zvieratá menej znečistené, ktoré ak je zootechnik či ošetrovateľ pozorný, vidí občas ležať v boxe, inokedy zas mimo neho. Môžu to byť kravy, ktoré majú nepríjemnú skúsenosť s líhaním, či vstávaním. Najčastejšie to bývajú nárazy a bolestivé udretia, buď o vrchnú krčnú priebežnú zábranu, alebo o samotnú ležiskovú zábranu, teda o to tzv. „péčko“. Takéto kravy sú opatrné a vyhľadávajú iba kvalitne upravené a zastlané ležiská, a ak také nenájdu, ľahnú si do chodby.

IL: V článku z augusta si naznačil, že nekvalitné a nepohodlné ležiská priamo súvisia s ochoreniami končatín. Teraz však tvrdíš, že keď kravy nenachádzajú vhodné podmienky na líhanie v ležiskových boxoch jednoducho si ľahnú inde. Takže prečo potom problémy s nohami?

RD: No počkaj... Ono to nie je tak jednoduché. Ak krava nenájde vhodné pohodlné miesto na ležanie, ide skúsiť iný box, potom ďalší atď. Váha, či si má ľahnúť do ležiska, keďže už toľko krát sa pri líhaní udrela o zábranu. A naposledy ju možno pri ležaní nepríjemne omíňal obnažený betón stielového prahu. Tiež si pamätá, že už viackrát sa udrela na chrptici o tú vrchnú trubku a pri cúvaní z boxu sa pošmykla na zošikmenom alebo zaoblenom stielovom prahu a bolestivo si narazila paznecht atď. Mohol by som pokračovať. A tak uteká čas, kedy už mala dávno ležať. Takže v maštali so zlými ležiskami to vyzerá potom tak, že kravy ležia oveľa menej ako by mali, špekulujú v boxoch ako si ľahnúť, postávajú, trpia... A toto všetko sa rovná stresu.

Vplyv tohto stavu na zdravie končatín je potom priamy i nepriamy.

Priamy preto, že čím dlhšie kravy stoja, tým sú tie tenké nohy, ktoré to obrovské telo nesú, viac namáhané. Konkrétne kĺby, šľachy, paznechty. Preto ochorejú.

Priamy vplyv majú i baktérie z výkalov, lebo paznecht v nich trávi oveľa viac času ako v suchu ležiska. Ale baktérie spôsobujú ochorenie paznechtov i nepriamo a to tým, že obrovský a permanentný stres, ktorý kravy zažívajú, má devastujúci vplyv na ich imunitný systém a zdravotné problémy, vrátane tých na končatinách, ktoré sú oveľa častejšie.

IL: Nemyslíš predsa len, že riešením sú ležiskové boxy s matracmi? Ich povrch a tvar je raz daný, nemusí sa pristielať, upravovať podstielka, aby bola rovná a aby si kravy mohli pohodlne ľahnúť a vstať. Keď ťa ale počúvam, aké rôzne problémy môžu byť v maštali, keď sa chovateľ správne nestará o ležiská a podstielku, nie sú potom tie matrace riešením, keďže sú akoby bezúdržbové, alebo prepáč za výraz „blbuvzdorné“?

RD: Vlastne máš pravdu. Veď to, čo môže byť spojené s prevádzkou stlaných ležísk ako

som to opísal, sa môže zdať ako poriadny horor. Ale napriek tomu som za mäkké prírodným materiálom stlané ležiská. Mám na to viac argumentov. Okrem toho spomínaného farmára z Wisconsinu som už vymenoval v minulom článku i viaceré z vlastných skúseností. Som presvedčený o podstatne menších zdravotných problémoch v maštaliach s kvalitným manažmentom podstielky v porovnaní s maštami s matracmi. A to až do takej miery, že pracovné náklady navyiac s tým spojené, vysoko prevýši výnos z vyššej produkcie, pri nižšom vyradovaní a nižších nákladoch na veterinára a lieky. Vlastne o tom prednášal ten farmár z Wisconsinu. Samotný investičný vstup netreba ani spomínať. S cenou matracového vybavenia ležísk sa už každý mliečny farmár stretol.

I napriek drahým matracom v ležiskách pôsobia kravy uľúľaným dojmom

IL: *Čo však poradiš, keď chovateľa tvoje argumenty neoslovia a rozhodne sa pre jednoduchšie i keď drahšie riešenie. Alebo čo poradiš takému, čo už matrace má?*

RD: Začnem v opačnom poradí. Takému, čo už prevádzkuje maštal s matracmi radím, že bez pristielania sa nedá udržať sucho v ležiskách a čisté kravy.

Stačí 0,3–0,5 kg slamy na 1 ležiško za deň. Samozrejme slama rezaná do 10 cm. Čím kratšia, tým menej jej stačí. Raz týždenne „poprášate“ matrace mletým vápencom resp. krmným vápnom.

Tí, čo sa rozhodli investovať v najbližších rokoch a podali si projekty na financovanie cez PRV, určite pri súčasných výkyvoch v cene mlieka hľadajú ako investície zlacniť. Matrace áno či nie?

IL: *No to som zvedavý, čo by si im poradiť!*

RD: Nedávno som kreslil dve maštale, pri riešení ktorých som sa nechal inšpirovať maštami na Orave a na Spiši. Tam som našiel objekty pôvodne urobené na hlboké ležiskové boxy, ale po rokoch prevádzkových problémov, ktoré som už vyššie spomínal im „došla trpezlivosť“ a ležiská jednoducho zasypali a zabetónovali.

Jeden podnik podstielala slamu, druhý piliny. Kravy ležia veľmi dobre a na čo som bol zvedavý najviac, s otlakmi

Keď je spotreba slamy v hlbokom ležisku iba 0,5 kg na kus a deň, čistota zvierat je výborná a pohodlne ležia.

na päťovom kĺbe, čo je pri matracoch bežné, sa ešte nestretli. Ani ja som ich u zvierat nevidel. Musím povedať, že nohy mali kravy u oboch podnikov v perfektnom stave.

IL: Snád nechceš povedať, že by sa mali budovať ležiskové boxy s betónovým povrchom?!

RD: To nie, i keď...

V roku 1990 som robil na farme v Rakúsku, 65 holštýnov a ležiská boli tiež betónové. Stlali sme pilinami, keď boli, ale väčšinou kravy ležali na holom betóne.

Ja som však premýšľal, že ako rozlíšiť betón na ležisku od betónu v chodbách. Oba sú studené, a keď sa nepristeli, tak i mokré. Ako spraviť ten v ležisku aspoň teplejší?

V Holandsku v roku 1991 som videl v ležisku tehly; teda tvorili jeho povrch. Natrafil som na keramický štrk, ktorý sa ťaží v Čechách. Je to čistý prírodný materiál, drvený na 0–4 mm a mieša sa iba s vodou a cementom. Minimálna kompaktná vrstva je 3–4 cm na betónovom podklade. Rozdiel v cene oproti matracu je menej ako 20%. Takto boli zrealizované spomínané dve maštale.

Na pristlaných „betónových“ ležiskách sú zvieratá spokojné a čisté

IL: Takže už to aj funguje?

RD: Áno, jedna 18 mesiacov, druhá 10 mesiacov. Nebudem hovoriť názov toho materiálu, lebo poznám iba obchodný, ale myslím si, že je to kaolín. A tepelné vlastnosti má odhadom ako drevo. Teda aspoň tak mi to pripadá na dotyk v porovnaní s betónom v tom istom priestore.

Bližšie o tom by som však radšej pohovoril niekedy inokedy, keď bude tá prevádzka dlhšie fungovať. Zatiaľ iba pár fotiek.

IL: Ja súhlasím a som presvedčený, že bude dobré o tomto riešení porozprávať viac. A som si istý, že to bude zaujímať i našich čitateľov.

Nateraz ďakujem za rozhovor.

Zachraňuje životy ...

Hoard's Dairyman, J.A. Elizondo Salazar a A.J. Heinrichs

Pažeráková sonda je účinným nástrojom na podávanie kolostra novonarodeným telatám. Dobrý ošetrovateľ, ak dodrží niekoľko jednoduchých krokov, ju dokáže použiť ľahko a bezpečne.

Podľa oficiálnych údajov, úmrtnosť jalovičiek mliečnych plemien pred odstavením sa pohybuje medzi 8 až 11 percentami. Jedna tretina úmrtí, ku ktorým dochádza v priebehu prvých troch týždňov života, sa pripisuje tomu, že sa nevytvorí pasívna imunita, pretože teľa nedostalo potrebné imunoglobulíny obsiahnuté v kolostru.

Materské imunoglobulíny sa u dobytka neprenášajú cez placentu do plodu. To znamená, že teľatá sa rodia s veľmi nízkou koncentráciou séra imunoglobulínov. Kolostrum pre hovädzí dobytok je veľmi bohatým zdrojom imunoglobulínov a ich absorpcia hrá mimoriadne dôležitú úlohu pri ochrane novonarodených teľiat pred infekčnými črevnými chorobami, ktoré sú hlavnou príčinou úhynu teľiat v prvých týždňoch života.

Už roky vieme, že kvalitné kolostrum podávané v dostatočnom množstve je u mliečnych teľiat kritickým faktorom pri zabezpečovaní vzniku primeranej pasívnej imunity. Musí sa tak však stať v prvých hodinách života teľaťa. No väčšina teľiat, z rôznych, väčšinou zdravotných dôvodov, nepije mlieko od matky. Navyše, niektoré teľatá odmietajú prijímať kolostrum z napájacích fliaš. V takých prípadoch sa na podávanie kolostra s výhodou využíva pažeráková sonda, najmä ak ide o slabé jedince alebo o také, ktoré samé nedokážu piť.

Pažeráková sonda je dlhá, ohybná trubica z plastu napojená na jednom konci hadicou na nádobu alebo vak a s malým guľovitým zaoblením na druhom. Trubica sa nasunie popod podnebie úst teľaťa do pažeráka. Guľovité zakončenie na konci sondy zabraňuje, aby sa trubica nedostala do priedušnice a neporanila pažerák.

Funguje to z mnohých dôvodov...

Použitie pažerákovkej sondy sa stáva čoraz častejšou metódou na podávanie kolostra teľatám. Sonda má niekoľko nepopierateľných výhod:

- **sami určujeme čas podávania kolostra**
- **máme prehľad o množstve, ktoré teľa dostalo**
- **dosiahneme, že teľa dostane za každých okolností potrebnú dávku.**

Sondou môžeme podávať aj elektrolyty a iné tekutiny, najmä hnačkujúcim, neduživým

Podávač tekutín pre teľatá s flexibilnou sondou

alebo chorým teľatám, ktoré sú slabé a znížiť tak časovú náročnosť práce ošetrovateľov.

Existuje vždy obava, že trubica by mohla vniknúť namiesto pažeráka do pľúc zvierata. Teľutina v pľúcach môže vyvolať nebakteriálnu pneumóniu alebo bronchitídu. Táto možnosť sa dá minimalizovať, ak sa dodrží správny postup použitia sondy, popísaný nižšie.

S použitím pažerákovkej sondy súvisia popri aspiračnej pneumónii a dusení spôsobených nesprávnou technikou zavádzania aj ďalšie riziká zapríčinené násilnou aplikáciou alebo poškodeným zariadením. Navyše, poškodené časti sondy môžu napomôcť šíreniu chorôb. V neposlednom rade môže dôjsť aj k zníženej absorpcii imunoglobulínov tým, že sa podá priveľký objem kolostra.

Napriek týmto rizikám, najužitočnejšou stránkou pažerákovkej sondy je to, že nám umožňuje určovať množstvo stráveného kolostra. Keďže sa nedá úplne presne stanoviť kvalita kolostra (ani pomocou kolostromera), hrozí, že pri prvom kŕmení dostane teľa nedostatočné množstvo imunoglobulínov. Tomuto riziku sa predchádza tak, že sa zvýši objem dávky a tým aj množstvo imunoglobulínov.

Je známe, že schopnosť absorpcie imunoglobulínov po narodení rýchlo klesá, a tak prvé podanie kolostra nadobúda ešte väčšiu dôležitosť. Preto sa odporúča pri prvom podávaní veľká dávka (okolo 4 litrov). Pri druhom podávaní, o 12 hodín neskôr, si už netreba robiť až také starosti s presným stanovením množstva a kvality.

Telátá dostanú to, čo potrebujú...

Na Štátnej univerzite v Oklahome prebehol výskum, ktorý potvrdil výhody pažerákovkej sondy. V priebehu troch rokov sa podávalo teľatám kolostrum hodinu po narodení a potom po 12 a 24 hodinách buď napájacou fľašou alebo sondou.

Každému teľatku sa z krčnej tepny odoberali vzorky krvi pred prvým podaním kolostra a potom po 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28, a 32 hodinách. Koncentrácia séra IgG dosiahnutá obooma spôsobmi mierne presahovala predpísané minimum 10 mg/ml, čo zodpovedá množstvu zaručujúcemu vysokú mieru prežitia novonarodených teľiat. Záver – podávanie kolostra pomocou pažerákovkej sondy je účinný spôsob zabezpečenia potrebných imunoglobulínov u príliš slabých zvierat alebo u takých, ktoré po narodení nedokážu samé piť. Koncentrácia séra IgG sa použitím sondy vyrovnala koncentrácii u teľiat, ktoré dostávali kolostrum pomocou napájacích fľaš.

V inej štúdii z washingtonskej Štátnej univerzity zameranej na porovnanie výsledkov podávania kolostra pomocou pažerákovkej sondy, napájacej fľaše a pitia materského mlieka bol pomer teľiat, ktoré nedosiahli potrebnú úroveň pasívnej imunity 10,8 ku 19,3 ku 61,4 %. (Pozri tabuľku).

Porovnanie spôsobov podávania kolostra na 3 mliečnych farmách

Spôsob podávania	48 hod IgG v (mg/ml)	zlyhanie pasívnej imunity v (%)
Pažeráková sonda, 3 l pri narodení	19,8 ± 8,7	10,8
Napájacia fľaša 2 l pri narodení a o 12 hodín neskôr	21,2 ± 10,9	19,3
Telátá ponechané s matkou 3 dni (72 hod)	10,7 ± 8,4	61,4

Aby používanie pažerákovej sondy bolo úspešné, je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- Podávajte iba kvalitné kolostrum s vysokou hladinou IgG a čo najnižším množstvom baktérií.
- Čistite pažerákovú sondu po každom použití a pravidelne ju nahrádzajte novou.
- Používajte oddelené sondy pre choré a pre novonarodené teľatá.
- Naučte ošetrovateľov používať správny postup zavádzania sondy.
- Budte trpezliví a sondu zavádzajte nenásilne.

Pažeráková sonda je vynikajúcim nástrojom na nútené podávanie kolostra novonarodeným teľatám alebo elektrolytov slabým teľatám s hnačkou. Použitý spôsob, napájacia fľaša alebo pažeráková sonda, je menej dôležitý ako čas prvého podávania, hladina IgG kolostra a celkové množstvo podávaných IgG. Podávajte 2 až 3 litre kolostra s hladinou IgG vyššou ako 50g/L v priebehu 1 hodiny po narodení a ďalšie 2 až 3 litre o osem hodín neskôr. Ak sa použije pažeráková sonda, môžeme počas prvej hodiny života podávať až 4 litre kolostra s hladinou IgG 50g/L alebo vyššou.

Použitie pažerákovej sondy je jednoduché...

Teľa umiestnime do rohu koterca, čo nám umožní lepšiu kontrolu pohybu jeho hlavy a tela. Sonda sa ľahšie zavádza, keď teľa stojí. Ak je však teľa príliš slabé aby stálo, sonda sa dá zaviesť aj keď zviera leží.

Ústa zvierata otvoríme tlakom na kútiky úst alebo ho uchopíme za nos a odspodu zatlačíme na podnebie alebo ďasno. Keď sú ústa otvorené, pomaly posúvame trubicu ponad jazyk k jeho koreňu. Vo väčšine prípadov pri tejto polohe trubice, teľa začne prežúvať a prehĺtať, čo nám uľahčí zasunúť trubicu do pažeráka.

Ak je trubicu správne zasunutá, mali by ste ju po priložení dlane na krk zvierata cítiť. Najmä guľovité zakončenie trubice sa dá ľahko nahmatať. Odporúča sa zasunúť trubicu takmer v celej dĺžke. Tekutina sa tak dostane do spodnej časti pažeráka. Potom otvorte uzáver, aby tekutina mohla vytekať z vaku alebo nádoby. Obsah z nich vytečie v priebehu niekoľkých minút. Tekutina by mala mať telesnú teplotu (cca 40 °C), aby sa zabránilo tepelnému šoku u už aj tak oslabeného teľaťa.

Sonda sa ľahšie zavádza, keď teľa stojí. Ak je však príliš slabé aby stálo, sonda sa dá zaviesť aj keď zviera leží.

TOP 200 fariem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
 TOP 200 farms milk kg in Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov podniku Breeder	Chov - farma Farm	Lakt. Lact.	Mlieko kg Milk kg	Tuň kg Fat kg	Tuň% Fat%	Bielk. Kg Prot. Kg	Bielk.% Prot.%	Vek M/D 1Lakt. Age M/D 1Lact.	Medzrob. Calv. inter.	
1	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	IMEĽ	398	11098	391	3,52	349	3,14	25	23	436
2	AGROCONTRACT MIKULÁŠ, A.S.	MIKULÁŠ - DOJÁREŇ	442	10683	385	3,60	329	3,08	25	6	458
3	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	NOVÝ DVOR	894	10673	407	3,81	333	3,12	24	17	423
4	AGROCONTRACT MILIEČNA FARMA A.S.	JASOVÁ	554	10136	373	3,68	313	3,09	25	21	408
5	FIRSTFARMS AGRAR M, S.R.O.	PLAVECKÝ ŠTVRTOK	646	9969	401	4,02	317	3,18	26	12	433
6	FOOD FARM S.R.O., HLOHOVEC	DOLNÉ TRHOVIŠTE	455	9929	338	3,40	306	3,08	24	29	431
7	AGROBAN, S.R.O.	BÁTKA	417	9901	424	4,28	321	3,24	26	24	408
8	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PRUSY	PRUSY	255	9873	489	4,95	317	3,21	28	9	404
9	ING.EVA ROŠTÁROVÁ SHR F. BRUSNO-JEĽŠINY	BRUSNO	42	9828	355	3,61	321	3,27	28	27	484
10	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PODLUŽANY	PODLUŽANY	294	9771	492	5,04	315	3,22	27	9	409
11	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO V ŠENKVICIACH	ŠENKVICE	224	9697	473	4,88	297	3,06	25	15	485
12	ROLNÍCKE DRUŽSTVO PODIELNIKOV DOLNÉ DUBOVÉ	DOLNÉ DUBOVÉ	122	9656	364	3,77	303	3,14	25	27	408
13	PD CHYNORANY	KRUŠOVICE	264	9585	412	4,30	298	3,11	24	18	466
14	NÁRODNÝ ŽREBČÍN - ŠTÁTNY PODNIK	ŽIKAVA	105	9585	335	3,50	306	3,19	26	23	433
15	ŠKOLSKÝ MAJETOK TRNAVA	TRNAVA	116	9558	389	4,07	294	3,08	25	11	429
16	FIRSTFARMS MĀST STUPAVA A.S.	MĀST	424	9551	385	4,03	310	3,25	25	23	418
17	FARMA MAJUCHOV A.S.	VLČKOVCE	582	9506	440	4,63	299	3,15	26	26	420
18	ŠKOLSKÉ HOSPODÁRSTVO - BÚŠĽAK, SPOL.S R.O.	DUBAJSKÝ KLÁTOV	327	9502	326	3,43	292	3,07	28	28	457
19	ROLNÍCKE DRUŽSTVO PODIELNIKOV MOSTI PRI BRATISLAVE	MOSTI PRI BRATISLAVE	287	9427	478	5,07	292	3,10	25	5	413
20	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO ZAVAR	DOLNÉ LOVČICE	288	9416	374	3,97	284	3,02	26	1	434
21	ÚSVIT PDUJAJI POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO	JANOŠKOVÁ	205	9410	411	4,37	295	3,13	24	24	432
22	ROLNÍCKA SPOLČOČNOSŤ A.S.	ROLNÍCKA SPOLČOČNOSŤ	295	9368	445	4,75	295	3,15	29	8	450
23	MVL AGRO S.R.O. MAĽÉ CHLIEVANY	VEĽKÉ HOSTE	411	9331	343	3,68	303	3,25	24	22	416
24	SEMAT A.S. TRNAVA	VEĽKÝ DVOR	331	9234	450	4,87	295	3,19	26	7	403
25	ZDRUŽENIE AGROPODNIKATEĽOV DRUŽSTVO DVORY NI ŽITAVOU FARMA VYK	FARMA VYK	338	9233	344	3,73	304	3,29	28	20	417

TOP 200 fariem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
 TOP 200 farms milk kg in Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov podniku Breeder	Chov - farma		Lakt.		Mlieko kg		Tuk kg		Tuk%		Bielk. Kg		Bielk. %		Vek M/D 1Lakt.		Medziob. Cav. inter.
		Farm	Farm	Lact.	Milk kg	Fat kg	Fat%	Fat%	Fat%	Prot. Kg	Prot. %	Prot. %	Age M/D 1Lact.	Age M/D 1Lact.				
26	ROLNICKÉ DRUŽSTVO S. JURKOVIČA SOBOTIŠTE		SOBOTIŠTE	196	9224	370	4,01	298	3,23	28	15	409						
27	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO BUDMERICE		BUDMERICE	203	9197	384	4,18	297	3,23	23	25	429						
28	AGRICOLA SPOL. S R.O. ŠOPORŇA		ŠOPORŇA	183	9188	348	3,79	293	3,19	27	8	416						
29	PPD PRAŠICE		VELUŠOVICE	110	9111	382	4,19	288	3,16	25	15	481						
30	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO HORNÉ DUBOVÉ-NAHÁČ		NAHÁČ	164	9099	345	3,79	291	3,20	25	22	460						
31	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.		DOLNÝ BAR	158	9096	364	4,00	293	3,22	24	29	437						
32	ROD SKALICA, A. S.		KÁTOV	73	9080	319	3,51	291	3,20	26	20	428						
33	PPD PRAŠICE		PRAŠICE	65	9054	335	3,70	280	3,09	25	6	437						
34	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO CHORÝ GROB		BERNOLÁKOVO	160	9018	353	3,91	293	3,25	24	15	427						
35	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO ZAVAR		BRESTOVANY	159	9003	352	3,91	275	3,05	25	24	414						
36	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO BELÁ - DULICE		BELÁ	209	8989	356	3,96	292	3,25	27	16	425						
37	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO SILADICE		SILADICE	209	8973	401	4,47	284	3,17	26	5	427						
38	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DEVIO NOVÉ SADY		ŠURIANKY	179	8970	347	3,87	293	3,27	27	5	501						
39	ISTRA MALÉ DVORNÍKY, SPOL. S R. O.		IMALÉ DVORNÍKY	135	8947	324	3,62	277	3,10	27	19	462						
40	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO SO SÍDLOM V STREKOVE		STREKOV	187	8944	345	3,86	278	3,11	24	21	402						
41	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRBOVÉ		VRBOVÉ	71	8937	362	4,05	296	3,31	28	5	447						
42	PODIELNICKÉ POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO „NOVEC“		VOLKOVCE	329	8924	346	3,88	288	3,23	26	27	413						
43	PD HORNÉ OBDOKOVCE		PD HORNÉ OBDOKOVCE	193	8885	336	3,78	282	3,17	26	13	445						
44	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VODERADY - SLOV. NOVÁ VEŠ		VODERADY	113	8883	365	4,11	289	3,25	29	23	428						
45	MEDZIČLIZIE, A. S.		ĽARAD	247	8857	297	3,35	276	3,12	25	15	493						
46	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DEVIO NOVÉ SADY		ČAB	327	8841	334	3,78	287	3,25	26	20	437						
47	FARMA MAJČICHOV A.S.		MAJČICHOV	553	8807	398	4,52	279	3,17	27	20	428						
48	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KRUPÁ V DOLNEJ KRUPEJ		DOLNÁ KRUPÁ	295	8806	370	4,20	287	3,26	28	18	475						
49	ZOO DIVĽIA S.R.O. SELICE		VYK SELICE-JUH	424	8780	300	3,42	280	3,19	25	16	424						
50	POLNOHOSPODÁRSKE VÝROBNO-OBCH. DRUŽSTVO MOKRANCE		MOKRANCE	113	8777	305	3,47	287	3,27	26	24	447						

TOP 200 fariem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
 TOP 200 farms milk kg in Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov podnikníku Breeder	Chov - farma Farm	Lakt. Lact.	Mlieko kg Milk kg	Tuň kg Fat kg	Tuň% Fat%	Prot. Kg Prot. Kg	Bielk. Kg Prot. %	Bielk. % Age M/D	Vek M/D 1Lakt. Age M/D 1Lact.	Medziob. Calv. inter.
51	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO LÚC NA OSTROVE	LÚC NA OSTROVE	284	8767	327	3,73	275	3,14	27	13	454
52	TURIEC-AGRO, S.R.O. TURČIANSKY DŮR	SLOVENSKÉ PRAVNO	231	8751	323	3,69	280	3,20	27	21	392
53	AGROVIA.A.S. HLOHVEC	HORNÉ TRHOVIŠTE	301	8737	335	3,83	275	3,15	26	12	439
54	POLNOHOSPODÁRSKO-OBCHODNÉ DRUŽSTVO ABRAHÁM	HOSTE	299	8724	372	4,26	276	3,16	25	15	431
55	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO HOLICE MA OST.	HOLICE	212	8714	344	3,95	278	3,19	28	5	455
56	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO NOVÁ BODVA	TURMIANSKA NOVÁ VES	487	8707	314	3,61	279	3,20	27	2	428
57	MEDIČILIZIE, A. S.	MEDVEĎOV	150	8691	428	4,92	276	3,18	27	16	421
58	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO OČOVÁ	OČOVÁ	314	8684	356	4,10	270	3,11	28	3	427
59	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO MOČENOK	MOČENOK	403	8619	360	4,18	278	3,23	26	5	415
60	JAKOS KOSTOLIŠTE, A. S.	KOSTOLIŠTE	131	8617	365	4,24	272	3,16	23	27	428
61	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO ČAČHTICE	ČAČHTICE	208	8592	351	4,09	275	3,20	25	11	405
62	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO BÚČ	BÚČ	179	8584	337	3,93	270	3,15	26	13	472
63	AGROTIP SPOL. S R.O., BELUŠA	RAŠOV	123	8575	319	3,72	267	3,11	34	13	463
64	AGRO-COOP KLÁTOVA NOVÁ VES A.S.	BOŠANY	205	8565	324	3,78	266	3,11	23	20	445
65	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO MOJMIŘOVCE	POLNÝ KESOV	223	8542	343	4,02	274	3,21	24	28	446
66	KORBEL FARM S.R.O.	KORBEL FARM,S.R.O.FA	11	8542	318	3,72	265	3,10	26	15	536
67	POLNOSP.VÝR.OBCH.DRUŽSTVO ZUBROHLAVA, DRUŽSTVO	ZUBROHLAVA	80	8516	428	5,03	274	3,22	39	26	427
68	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO"RADOŠINKA" VEĽKÉ RÍPĽANY	VKK VEĽKÉ RÍPĽANY	355	8506	339	3,99	276	3,24	26	31	439
69	FYZIKOL.SPOL. S R.O. ČIERNY BROD	ČIERNY BROD	164	8503	314	3,69	264	3,10	25	26	429
70	POLNOSP.ĎAR NOVÉ ZÁMKY A. S.	NOVÉ ZÁMKY - BEŠEŇOV	238	8482	358	4,22	278	3,28	27	17	468
71	PD CHYNORANY	CHYNORANY	346	8473	319	3,76	267	3,15	26	11	438
72	POLNOSP.ĎARSKÉ DRUŽSTVO BUKOVÁ	BUKOVÁ	96	8473	366	4,32	266	3,14	29	2	440
73	POLNOSP.ĎARSKÉ DRUŽSTVO STARÁ TURÁ	STARÁ TURÁ VKK	183	8458	335	3,96	264	3,12	25	14	421
74	AGRO DISKOMP S.R.O.	SKAČANY	156	8449	306	3,62	270	3,20	30	16	427
75	PD SLATINA NAD BEBRAVOU	SLATINA N. BEBRAVOU	216	8442	443	5,25	282	3,34	25	12	401

TOP 200 farmiem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
 TOP 200 farms milk kg in Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov podniku Breeder	Chov - farma Farm	Lakt. Lact.	Mlieko kg Milk kg	Tuk kg Fat kg	Tuk% Fat%	Bielk. Kg Prot. Kg	Bielk. % Prot. %	Vek M/D 1Lact. Age M/D 1Lact.	Medziob. Cstv.inter.	
76	AT DUNAJ S.R.O.	RÚBAŇ	230	8436	325	3,85	261	3,09	25	12	429
77	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VAJNORY	VAJNORY	199	8435	378	4,48	263	3,12	29	24	478
78	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO NIŽNÁ	NIŽNÁ	122	8429	387	4,59	260	3,08	26	23	449
79	FIRSFARMS AGRAM, S.R.O.	PRUCKÉ	477	8423	341	4,05	279	3,31	27	8	439
80	AGRORENT, A.S. NESVADY	NESVADY	236	8417	307	3,65	261	3,10	25	25	468
81	MEGART, A.S. ZEMĽANSKA OĽČA	VKK	231	8384	387	4,62	262	3,13	25	19	423
82	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PODUMAJSKÉ BISKUPICE	PODUMAJSKÉ BISKUPICE	162	8379	349	4,17	261	3,11	29	29	471
83	AT DUNAJ S.R.O.	DUBNÍK	211	8369	420	5,02	259	3,09	23	30	426
84	BARAMŇA, S.R.O.	SELCE	54	8369	301	3,60	268	3,20	28	11	428
85	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO IVANKA PRI NITRE	IVANKA PRI NITRE	158	8348	318	3,81	264	3,16	27	6	445
86	ŠKOLSKÝ POLNOSPODÁRSKY PODNIK N.O.	ZEMPLÍNSKA TEPLICA	23	8344	334	4,00	277	3,32	30	13	464
87	ROLNÍCKE DRUŽSTVO BLIŽINA PRIETRŽKA	PRIETRŽKA	89	8338	352	4,22	270	3,24	24	26	420
88	AGRODUBNÍK, A.S.	HRONSEK	98	8326	286	3,44	254	3,05	28	2	429
89	MEDZIČILIZIE, A. S.	PATAŠ	274	8300	322	3,88	261	3,14	26	3	430
90	RUPOS, S.R.O. RUŽINDOL	RUŽINDOL	198	8286	311	3,75	273	3,29	27	1	445
91	AGRO-COOP KLÁTOVA NOVÁ VES A.S.	JANOVA VES	154	8261	312	3,78	251	3,04	27	25	454
92	RADAR S.R.O. POLNOFARMIA ZBEHY	ZBEHY	226	8260	311	3,77	268	3,24	25	8	419
93	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO ŽEMBEROVCE	SELEC	207	8250	331	4,01	270	3,27	27	13	443
94	AGROTIP SPOL. S R.O., BELUŠA	BELUŠA	69	8243	310	3,76	261	3,17	33	17	432
95	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VINIČNÉ-S.GROB	VINIČNÉ	209	8240	369	4,48	257	3,12	28	8	404
96	POLNOSPODÁRSKE VÝROBNÉ A OBCHODNÉ DRUŽSTVO KOČÍN	ŠTERUSY	345	8235	316	3,83	264	3,20	26	25	442
97	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PODIELNIKOV VEĽKÉ UHERCE	VKK VEĽKÉ UHERCE	280	8224	330	4,01	265	3,22	25	2	440
98	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO TRENČÍN - OPAŤOVÁ	OPAŤOVÁ	78	8195	328	4,00	257	3,14	30	1	437
99	AGROSEV, SPOL. S R.O. DETVA	DETVA	223	8184	334	4,08	270	3,30	31	1	413
100	ROLNÍCKE DRUŽSTVO SELCE	SELCE	46	8184	308	3,76	265	3,24	27	28	406

TOP 200 fariem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
 TOP 200 farms milk kg in Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov podniku Breeder	Chov - farma Farm	Lakt. Lact.	Mlieko kg Milk kg	Tuk kg Fat kg	Tuk% Fat%	Bieli. kg Prot. kg	Bieli. % Prot. %	Vek M/D 1Lakt. Age M/D 1Lact.	Medzrob. Calv. inter.	
101	ROLNÍCKE DRUŽSTVO V PAVLICIACH	PAVLICE	107	8177	347	4,24	271	3,31	28	15	442
102	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DOLNÝ OHAJ	DOLNÝ OHAJ	91	8172	327	4,00	253	3,10	27	27	409
103	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO "RADOŠNIKA" - VEĽKÉ RÍPĽANY	BEHYŇCE	334	8165	328	4,02	266	3,26	26	9	425
104	AGROPARTNER SPOL. S R. O.	VKK STRÁŽE	528	8162	338	4,14	260	3,19	28	14	447
105	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO V ZEMNOM	VKK ZEMNÉ	239	8158	295	3,62	256	3,14	26	2	430
106	TURIEC-AGRO S.R.O. TURČIANSKY ĎUR	BABKOV	112	8136	304	3,74	266	3,27	35	29	475
107	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO BADÍN	BADÍN	135	8133	293	3,60	264	3,25	32	9	397
108	ROD SKALICA A.S.	SKALICA	343	8131	320	3,94	261	3,21	26	21	420
109	AGROPODNIK SLAMOZ, SPOL.S R.O.	ZEMPLÍNSKA TEPLICA	57	8125	327	4,02	264	3,25	31	21	405
110	SEMAT A.S. TRNAVA	KOČIŠSKÉ	386	8118	364	4,48	262	3,23	25	27	430
111	VINOHRADNÍCKE A POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO MODRA	MODRA	132	8113	313	3,86	251	3,09	26	15	445
112	POLNOHOSPOD. DRUŽSTVO TOPLNICA V KAJALI	KAJAL	158	8100	322	3,98	258	3,19	27	9	411
113	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO V SMOLENICIACH	SMOLENICKÁ NOVÁ VES	186	8079	306	3,79	254	3,14	25	16	424
114	PD SO SÍDLOM V SMREČANOCH	ŽĀR	217	8072	349	4,32	263	3,26	31	11	455
115	MKM-STRED S.R.O.	IMALÁ VIESKA	93	8064	291	3,61	256	3,17	29	10	412
116	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO LOZORNO	LOZORNO	167	8059	272	3,38	256	3,18	25	4	398
117	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO SO SÍDLOM V JAROVNICIACH	HERMANOVCE	220	8038	395	4,79	258	3,21	26	24	415
118	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO OČOVÁ	DÚBRAVY	213	8035	338	4,21	254	3,16	27	30	429
119	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PODOLIE	PODOLIE VVK	263	8030	299	3,72	253	3,15	28	12	438
120	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO „VRŠATEC“ PRUSKÉ	BOHUNICE	305	8021	304	3,79	262	3,27	27	5	421
121	LÚČNICA, SPOL. S R. O.	VRÁBLE - NOVÝ MAJER	163	8013	301	3,75	250	3,12	27	9	440
122	PD TRIEBEC NITRIANSKA STREDA SO SÍDLOM V SOLČANOCH	SOLČANY	309	8009	331	4,13	259	3,23	25	16	428
123	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO TRSTENÍK	TRSTENÁ FARMA 2	87	8008	329	4,11	276	3,45	36	5	457
124	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DOLNÝ LOPAŠOV	DOLNÝ LOPAŠOV	170	8006	352	4,40	266	3,32	26	5	435
125	POLNOHOSPODÁR NOVÉ ZÁMKY A.S.	BÁNOV	232	8003	338	4,22	266	3,32	26	22	468

TOP 200 farmem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
TOP 200 farms milk kg in Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov podniku Breeder	Chov - farma Farm	Lakt. Lact.	Mlieko kg Milk kg	Tuk kg Fat kg	Tuk% Fat%	Bielk. kg Prot. kg	Bielk.% Prot.%	Vek M/D 1Lakt. Age M/D 1Lact.	Medziob. Calv.inter.	
126	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DOJČ	VKK DOJČ	128	7969	333	4,18	254	3,19	28	16	432
127	AGRIMPEX DRUŽSTVO TRSTICE	TRSTICE	258	7952	288	3,62	257	3,23	25	11	435
128	AGROMARKET NYRVICE S.R.O.	NYRVICE	115	7944	389	4,90	258	3,25	27	30	392
129	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DUBNICA NVAHOM KVAŠOVEC	DUBNICA NV	72	7941	284	3,58	248	3,12	24	25	416
130	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PODIELNIKOV VEĽKÉ UHERCE ŽABOKREKY	ŽABOKREKY	340	7937	313	3,94	253	3,19	25	3	418
131	ÚSVIT PDUMAJI POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO NOVÁ LIPNICA	NOVÁ LIPNICA	92	7937	370	4,66	252	3,18	24	29	445
132	AGROSEV, SPOL. S R.O. DETVA	ŽELOBUZDA	267	7929	298	3,76	259	3,27	28	19	449
133	AGROMA S.R.O.	VRBSKÉ GBELY	141	7912	298	3,77	250	3,16	25	25	443
134	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO POKROK OSTROV VEĽKÉ ORVIŠTE	VEĽKÉ ORVIŠTE	153	7902	292	3,70	245	3,10	27	9	452
135	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO HLOHOVEC KLAČANY	KLAČANY	155	7896	378	4,79	257	3,25	27	30	432
136	ROLNÍČKE DRUŽSTVO V ČIFERI	ČIFER	294	7890	358	4,54	252	3,19	24	20	439
137	BAL SEED SPOL. S R.O. BALVANY	ČERGOV	128	7855	279	3,55	243	3,09	26	29	438
138	RADAR S.R.O. POLNOFARMA ZBEHY	LUŽIANKY	103	7853	258	3,29	239	3,04	25	22	421
139	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO JAVORINKA	JAVORINKA	110	7844	327	4,17	243	3,10	24	14	388
140	POLNOHOSPOD. DRUŽSTVO INOVEC TREŇČIANSKE STANKOVCE	TREŇČ. STANKOVCE VKK	146	7827	341	4,36	254	3,25	26	18	418
141	ROLNÍČKE DRUŽSTVO ŠALA	ŠALA VKK	398	7818	333	4,26	247	3,16	26	10	459
142	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO HLOHOVEC	SASINKOVO	406	7815	296	3,79	252	3,22	27	12	437
143	AGRO HOSTOVCE S.R.O.	CHYZEROVCE I	265	7803	292	3,74	251	3,22	26	31	424
144	POLNOHOSPOD. DRUŽSTVO PODIELNIKOV VEĽKÉ KOSTOLANY	VEĽKÉ KOSTOLANY	123	7801	395	5,06	252	3,23	28	12	417
145	POLNOHOSP. DRUŽSTVO SO SÍDLOM V POBEDÍME	POBEDÍM	71	7792	305	3,91	253	3,25	26	10	419
146	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO LOVČICA TRUBÍN	LOVČICA	124	7782	394	5,06	254	3,26	31	10	462
147	PPD RYBANY	VKK RYBANY	410	7765	298	3,84	239	3,08	26	19	430
148	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KUKUČIŇOV	KUKUČIŇOV	164	7763	374	4,82	245	3,16	27	5	453
149	POLNOHOSPODÁR SPIŠSKÝ ŠTVRTOK S.R.O.	SPIŠSKÝ ŠTVRTOK	168	7753	382	4,93	251	3,24	30	17	412
150	AGROS, S.R.O. GEMERSKÁ PANICA	AGROS S.R.O..GEMERSK	152	7753	272	3,51	247	3,19	31	21	437

TOP 200 fariem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
 TOP 200 farms milk kg in Slovakia October 2007 - September 2008

Por.	Názov podniku	Chov - farma	Lakt.	Mlieko kg	Tuk kg	Tuk%	Bielsk. Kg	Bielsk. %	Vek M/D 1Lakt.	Medzrob.
Rank	Breeder	Farm	Lact.	Milk kg	Fat kg	Fat%	Prot. Kg	Prot. %	Age M/D 1Lact.	Calv. inter.
151	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO STARÁ TURÁ	HRAŠNÉ	55	7747	256	3,30	247	3,19	25	23
152	PODIELNÍCKE POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KOMJATICE	KOMJATICE	192	7745	355	4,58	258	3,33	25	26
153	PD DOBRÁ NIVA, A.S.	STARÝ DVOR	311	7739	287	3,71	247	3,19	30	13
154	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VEĽKÉ LUDINCE	VEĽKÉ LUDINCE	272	7737	290	3,75	251	3,24	27	29
155	ROLNÍCKE DRUŽSTVO VOLA	VOLA	71	7733	277	3,58	248	3,21	25	5
156	ROLNÍCKA A OBCHODNÁ SPOLOČNOSŤ, A.S. BOJNÍČKY	DVORNÍKY	125	7723	326	4,22	253	3,28	27	7
157	AGROSTAAR KB SPOL. S R.O. KRÁĽOV BROD	PORBOKA	160	7716	270	3,50	249	3,23	25	20
158	AGROPARTNER SPOL. S R. O.	PRIEVALY	475	7705	276	3,58	239	3,10	25	6
159	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PIEŠŤANY	PIEŠŤANY	100	7695	313	4,07	244	3,17	27	23
160	AGRO-S.S.R.O. DVORIANKY	DVORIANKY	104	7681	315	4,10	246	3,20	25	27
161	AGRIA LIPTOVSKÝ ONDREJ, A.S.	LIPTJAMNÍK	216	7657	355	4,64	245	3,20	30	5
162	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KAPUŠANY	LADA	146	7650	376	4,92	254	3,32	30	22
163	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VEĽKÉ BLAHOVO	VEĽKÉ BLAHOVO	135	7649	303	3,96	248	3,24	26	19
164	POLINOHOSPOD. DRUŽSTVO INOVEC TRENČIANSKE STANKOVCE	TRENČIANSKE STANKOVCE	104	7642	350	4,58	248	3,25	26	7
165	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DEVO NOVÉ SADY	HRUBOŇOVO	58	7640	320	4,19	247	3,23	25	21
166	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VEĽKÉ ZÁLUŽIE	VEĽKÉ ZÁLUŽIE	57	7637	282	3,69	243	3,18	25	29
167	PODBRANČ ROLNÍCKE DRUŽSTVO	PODBRANČ	122	7629	307	4,02	240	3,15	24	21
168	MVL AGRO S.R.O. MALÉ CHLIEVANY	MALÉ CHLIEVANY	74	7624	322	4,22	249	3,27	24	28
169	ROLNÍCKE DRUŽSTVO BZOVÍK	JALŠOVÍK	184	7608	324	4,26	254	3,34	28	16
170	VYSOKOŠKOLSKÝ POLINOHOSPODÁRSKY PODNIK SPU, S.R.O. OPOVICE	OPOVICE	356	7606	320	4,21	245	3,22	25	15
171	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PRIBETA	PRIBETA FA Č.2	294	7598	336	4,42	244	3,21	27	17
172	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KALIMÁ NAD HRONOM	TEKOVSKÝ HRÁDOK	308	7596	367	4,83	260	3,42	27	25
173	PD LUDANICE	LUDANICE	183	7583	284	3,75	241	3,18	28	29
174	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO „SNIP“ SKLABAĽNA	ZÁBORIE	275	7553	314	4,16	250	3,31	32	2
175	POLINOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PORIADIE	POLIANKA	172	7549	353	4,68	233	3,09	25	28

TOP 200 fariem v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
 TOP 200 farms milk kg in Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov podniku Breeder	Chov - farma		Mlieko kg		Tuk kg		Bielk. %		Vek M/D 1Lakt.		Medziob. Calv. inter.
		Farm	Lakt.	Milk kg	Fat kg	Fat%	Prot. %	Age M/D 1Lact.	Prot. %			
176	ROLNICE DRUŽSTVO ČASTKOV	ČASTKOV	109	7549	314	4,16	251	3,32	27	20	456	
177	ROLNICE DRUŽSTVO ŠALA	HETMIN	60	7527	326	4,33	243	3,23	26	23	449	
178	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DUBNICA NÁVÁHOM KVIÁŠOVEC	KLOBUŠICE	153	7518	279	3,71	237	3,15	26	8	439	
179	DRUŽSTVO AGROPLUS PREŠOV	RUSKÁ NOVÁ VES	83	7507	295	3,93	247	3,29	26	21	401	
180	PORS. SPOL. S.R.O. OSLANY	OSLANY	110	7505	329	4,38	243	3,24	29	5	415	
181	SAGRIS SPOL. S.R.O. TRNOVEC NAD VÁHOM	HORNÝ JATOV	450	7492	320	4,27	239	3,19	27	8	425	
182	MVL AGRO S.R.O. MALÉ CHLIEVANY	DOL-DRŽKOVCE	48	7490	296	3,95	239	3,19	24	28	438	
183	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO	LIPTŠTAVNICA	261	7480	283	3,78	253	3,38	35	9	393	
184	LADISLAV KULKÁ VK & SPOL.	GABOLTOV	141	7480	288	3,58	240	3,21	29	17	420	
185	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KRÁSIN DOLNÁ SÚČA	DOLNÁ SÚČA VKK	167	7476	365	4,88	243	3,25	24	26	397	
186	PD PRESELANY	PRESELANY	294	7475	282	3,77	242	3,24	25	18	437	
187	AFG. S.R.O. TURČIANSKE TEPLICE	DOLNÁ ŠTUBNA	254	7472	294	3,93	249	3,33	36	18	430	
188	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VLÁRA NEMŠOVÁ	HORNÉ SRNIE VKK	165	7464	343	4,60	237	3,18	25	21	429	
189	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KOMOČA	KOMOČA	199	7457	271	3,63	241	3,23	24	13	403	
190	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO MELČICE - LIESKOVÉ	IVANOVICE VKK	289	7454	343	4,60	234	3,14	25	17	413	
191	LK-SERVIS SPOL. S.R.O.	PARTIZÁNSKA L UPČA	130	7454	292	3,92	246	3,3	31	24	391	
192	PODIELNICE DRUŽSTVO HORNÁ LEHOTA	HORNÁ LEHOTA	64	7454	316	4,24	248	3,33	45	15	386	
193	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PEDER	PEDER	143	7453	288	3,6	242	3,25	29	23	467	
194	HRADIŠTE POD VRÁTOM	HRADIŠTE	162	7435	330	4,44	240	3,23	29	20	445	
195	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KÚTNIKY	KÚTNIKY	153	7430	275	3,7	244	3,28	27	28	436	
196	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO TRNAVA	TRNAVA	131	7401	306	4,13	229	3,09	25	9	425	
197	ORAGRO - V. S.R.O.	KOPRIVNICA	120	7389	274	3,71	231	3,13	28	26	410	
198	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO OKÁNIKOVO	OKÁNIKOVO	23	7381	371	5,03	233	3,16	28	26	439	
199	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO ZBOROV	ZBOROV	333	7377	296	4,01	237	3,21	27	14	413	
200	POLNOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PODIELNIKOV ČEČEJOVICE	ČEČEJOVICE	177	7356	263	3,58	242	3,29	28	11	459	

TOP 50 holsteinských kráv podľa typu Slovensko október 2007 – september 2008
 TOP 50 holstein cows type Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov poľníku Breeder	Krava úš. číslo Cow ID	Otec Sire	Por. fakt. Lact. Nom.	Stavba Frame	Mlieč. Pevnosť Dairy strenght	Končatiny Feet&Legs	Vemeno Udder	Celkové hodnotenie Final score					
1	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800261948	VEEMAN-DAIRY PAW RANGER	01	91	EX	87	VG	87	VG	82	G+	86	VG
2	PPD PRAŠICE	SK000800350606	LHARDYS	01	88	VG	82	G+	88	VG	86	VG	86	VG
3	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800184312	HONEYCREST JOLIT LITENING-ET	01	90	EX	85	VG	82	G+	85	VG	85	VG
4	ZOO Divižia s.r.o.	SK000800217394	BOSSIDE ROMALD-ET	01	84	G+	84	G+	82	G+	87	VG	85	VG
5	PD SLATINA MAD BEBRAVOU	SK000800241994	HOMERUIN-ET	01	86	VG	85	VG	84	G+	84	G+	85	VG
6	PD CHYNORANY	SK000800242938	EMERALD-AGR-SA T-DAW	01	87	VG	78	G	88	VG	87	VG	85	VG
7	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800261905	BLOCH-ET	01	87	VG	87	VG	87	VG	83	G+	85	VG
8	PDP VEĽKÉ UHERCE	SK000800313092	FOLLETO	01	85	VG	87	VG	81	G+	85	VG	85	VG
9	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800317716	VEEMAN-DAIRY PAW RANGER	01	87	VG	82	G+	83	G+	87	VG	85	VG
10	BALSEED s.r.o.	SK000800325657	VEEMAN-DAIRY PAW RANGER	01	87	VG	84	G+	84	G+	85	VG	85	VG
11	MEDZIČILIZE a.s.	SK000800379024	COMESTAR STORMATIC-ET	01	92	EX	87	VG	81	G+	83	G+	85	VG
12	PD HORNÉ OBDOKOVCE	CZ000108572953	BERTUS	01	89	VG	88	VG	79	G	81	G+	84	G+
13	PD HORNÉ OBDOKOVCE	CZ000108736953	PIROGCO MITOTO VELOX ET TL TV	01	85	VG	88	VG	87	VG	79	G	84	G+
14	AGROCONTRACT MILEČNIA FARMA	CZ00011133971	EDIR	01	89	VG	89	VG	74	F	84	G+	84	G+
15	PD ČACHTICE	SK000521427304	MERATO	01	85	VG	88	VG	82	G+	83	G+	84	G+
16	PD VLÁRA NEMŠOVÁ	SK000800022225	LHARDYS	01	91	EX	85	VG	84	G+	81	G+	84	G+
17	PD MAGURA ZBOROV	SK000800050608	SILKY DIEGO	01	85	VG	85	VG	82	G+	84	G+	84	G+
18	DAN-SLOVAKIA AGRAR a.s.	SK000800085546	TVM HESNE TV	01	85	VG	84	G+	83	G+	84	G+	84	G+
19	AGROCONTRACT MILEČNIA FARMA	SK000800118582	SILDAHL BW DUTCH BOY	01	86	VG	83	G+	82	G+	84	G+	84	G+
20	AGRORENT a.s.	SK000800125988	VEEMAN-DAIRY PAW RANGER	01	85	VG	84	G+	85	VG	82	G+	84	G+
21	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800141454	JOSY	01	84	G+	84	G+	87	VG	82	G+	84	G+
22	PD HORNÉ OBDOKOVCE	SK000800147674	RODENBERG EMORY NEWTON-ET	01	86	VG	82	G+	83	G+	85	VG	84	G+
23	AGROCONTRACT MILEČNIA FARMA	SK000800166521	SILDAHL BW DUTCH BOY	01	85	VG	85	VG	80	G+	86	VG	84	G+
24	AGROCONTRACT MILEČNIA FARMA	SK000800166537	TIMLYNIN ADAM-ET	01	88	VG	88	VG	79	G	83	G+	84	G+
25	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800185657	GUIDED-PATH TOMAHAWK	01	85	VG	80	G+	86	VG	85	VG	84	G+

TOP 50 holsteinských kráv podľa typu Slovensko október 2007 – september 2008
 TOP 50 holstein cows type Slovakia October 2007 - September 2008

Por. Rank	Názov podniku Breeder	Krava ús. Číslo Cow ID	Otec Sire	Por. lakt. Lact. Num.	Stevba Frame	Mlieč. Pevnosť Dairy strenght	Končatiny Feet&Legs	Vemeno Udder	Celkové hodnotenie Final score					
26	PD CHYVORANY	SK000800192354	WELCOMIE GARTER-ET	01	87	VG	83	G+	87	VG	82	G+	84	G+
27	PD CHYVORANY	SK000800192412	TIMLYNN ADAM-ET	01	88	VG	83	G+	81	G+	84	G+	84	G+
28	PD CHYVORANY	SK000800192429	TIMLYNN ADAM-ET	01	87	VG	81	G+	85	VG	83	G+	84	G+
29	PD ČAHTICE	SK000800213553	WESLEY	01	87	VG	86	VG	79	G	83	G+	84	G+
30	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800224473	VEEMAN-DAIRY PAW RANGER	01	87	VG	85	VG	81	G+	84	G+	84	G+
31	VYSOKOŠK POL.POD.SPU sro	SK000800229129	CIFER BELLWOOD BRANDY	01	85	VG	82	G+	88	VG	82	G+	84	G+
32	PD CHYVORANY	SK000800242917	MELINDO	01	85	VG	82	G+	85	VG	84	G+	84	G+
33	PD HORNÉ OBDOKOVCE	SK000800243129	LOUDINO	01	89	VG	82	G+	82	G+	83	G+	84	G+
34	PD HORNÉ OBDOKOVCE	SK000800243141	RICECREST MARSHALL-ET	01	88	VG	82	G+	86	VG	81	G+	84	G+
35	PD VRŠATEC	SK000800249305	KOMTY-ET	01	82	G+	86	VG	82	G+	84	G+	84	G+
36	RD v ČÍFERI	SK000800252525	HENKESEEN EMPEROR-ET	01	86	VG	84	G+	86	VG	81	G+	84	G+
37	RD v ČÍFERI	SK000800252553	ZIRKON ET	01	87	VG	84	G+	82	G+	83	G+	84	G+
38	FOOD FARM s.r.o. Hlohovec	SK000800252605	TIMLYNN ADAM-ET	01	90	EX	82	G+	82	G+	82	G+	84	G+
39	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800262029	RICECREST MARSHALL-ET	01	87	VG	81	G+	80	G+	85	VG	84	G+
40	PD ZAVAR	SK000800262222	SILDAHL BW DUTCH BOY	01	87	VG	84	G+	88	VG	80	G+	84	G+
41	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800263863	ORPHIN	01	88	VG	85	VG	85	VG	80	G+	84	G+
42	AGROCONTRACT a.s.	SK000800270438	RICECREST MARSHALL-ET	01	88	VG	79	G	86	VG	84	G+	84	G+
43	AGROCONTRACT a.s.	SK000800270480	LHARDYS	01	87	VG	86	VG	81	G+	82	G+	84	G+
44	AGROREAL DEDINA MLÁDEŽE	SK000800276289	VEEMAN-DAIRY PAW RANGER	01	88	VG	86	VG	81	G+	83	G+	84	G+
45	AGROREAL DEDINA MLÁDEŽE	SK000800276290	VEEMAN-DAIRY PAW RANGER	01	83	G+	86	VG	86	VG	82	G+	84	G+
46	AGRORENT a.s.	SK000800276390	GUIDED-PATH TOMAHAWK	01	90	EX	89	VG	77	G	81	G+	84	G+
47	RD v ČÍFERI	SK000800297715	PENNVIEW INCOME	01	85	VG	89	VG	80	G+	84	G+	84	G+
48	RD v ČÍFERI	SK000800297757	WALKERBRAE LOGISTIC	01	87	VG	86	VG	81	G+	83	G+	84	G+
49	AGROPARTNER s.r.o.	SK000800298335	VEEMAN-DAIRY PAW RANGER	01	85	VG	83	G+	84	G+	83	G+	84	G+
50	AGROVIA a.s.	SK000800298757	SPATZ	01	82	G+	87	VG	80	G+	86	VG	84	G+

TOP 100 holsteinských kráv v SR podľa kg mlieka október 2007 – September 2008
TOP 100 holstein cows in SR milk kg October 2007 - September 2008

Por Rank	Ušné číslo Cow number	Názov podniku Farm name	Otec		Lakt. Lact.	Mlieko kg Milk kg	Tuk kg Fat kg	Tuk % Fat %	Biel. kg Prot. kg	Biel. % Prot. %
			Stre	Stre						
1	SK000291094201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	RICECREST MONDAY-ET	RICECREST MONDAY-ET	3	17123	690	4,03	566	3,31
2	SK000800120321	FIRSTFARMS AGRA M, S.R.O.	COMESTAR LEE-ET	COMESTAR LEE-ET	1	16842	974	5,78	538	3,19
3	SK000800074224	POLN OHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PRUSY	FOREST-ET	FOREST-ET	2	16589	650	3,92	512	3,09
4	SK000552797201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	LHARDYS	LHARDYS	3	16168	558	3,45	462	2,86
5	SK000114035201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MEADOW BRIDGE ABBOT-ET	MEADOW BRIDGE ABBOT-ET	4	15899	516	3,24	395	2,48
6	SK000559064401	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	ELBERT	ELBERT	2	15796	648	4,1	511	3,23
7	SK000297766401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	STAN-BITZIE LITUP MALCOM-ET	STAN-BITZIE LITUP MALCOM-ET	2	15737	479	3,04	496	3,15
8	SK000558829401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	LHARDYS	LHARDYS	2	15729	374	2,38	448	2,85
9	SK000396155201	FIRSTFARMS AGRA M, S.R.O.	JORRIELAKE	JORRIELAKE	2	15720	524	3,34	447	2,85
10	SK000297756401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	LIERVAL	LIERVAL	3	15679	441	2,81	499	3,18
11	SK000050486850	POLN OHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PRUSY	EVERNOOK TARGET TANDY	EVERNOOK TARGET TANDY	5	15678	546	3,48	464	2,96
12	SK000699105202	AGRICOLA SPOL. S R.O. ŠOPORŇA	ABRAHAM BENCHMARK MARSH ET	ABRAHAM BENCHMARK MARSH ET	2	15632	581	3,72	465	2,97
13	SK000555131201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	HONEYCREST JOLT LITENING-ET	HONEYCREST JOLT LITENING-ET	2	15603	653	4,19	452	2,9
14	SK000356178609	AGROBAN, S.R.O.	RICECREST MARTY-ET	RICECREST MARTY-ET	3	15545	714	4,59	489	3,15
15	SK000558851401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	LHARDYS	LHARDYS	2	15524	433	2,79	492	3,17
16	SK000222543401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	LIERVAL	LIERVAL	3	15480	478	3,09	453	2,93
17	SK000297792401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	TUNNEL	TUNNEL	3	15477	587	3,79	456	2,95
18	SK000298035201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAPEL WOOD ESTIMATE-ET	MAPEL WOOD ESTIMATE-ET	3	15453	549	3,55	442	2,86
19	SK000292415201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAPEL WOOD ESTIMATE-ET	MAPEL WOOD ESTIMATE-ET	3	15442	575	3,72	477	3,09
20	SK000589366405	AGROCONTRACT MIKULÁŠ, A.S.	RICECREST BRETT-ET	RICECREST BRETT-ET	4	15432	541	3,5	470	3,04
21	SK000668025609	AGROBAN, S.R.O.	MAIZEFIELD BELLWOOD-ET	MAIZEFIELD BELLWOOD-ET	2	15421	576	3,74	485	3,15
22	SK000800074231	POLN OHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PRUSY	RICECREST MARSHALL-ET	RICECREST MARSHALL-ET	2	15342	592	3,86	476	3,1
23	SK000293132201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	RICECREST MONDAY-ET	RICECREST MONDAY-ET	3	15274	634	4,15	480	3,14
24	SK000800040909	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	RICECREST MARSHALL-ET	RICECREST MARSHALL-ET	2	15255	509	3,34	443	2,9
25	SK000305756301	POLN OHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PODLUŽANY	EMERALD-ACR-SA T-VISION-ET	EMERALD-ACR-SA T-VISION-ET	3	15237	647	4,24	477	3,13

TOP 100 holsteinských kráv v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
TOP 100 holstein cows in SR milk kg October 2007 - September 2008

Por	Ušné číslo	Názov podniku	Otec	Lakt.	Mlieko kg	Tuk kg	Tuk %	Biel. kg	Biel. %
Rank	Cow number	Farm name	Sire	Lact.	Milk kg	Fat kg	Fat %	Prot. kg	Prot. %
26	SK00020919845	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	PEASEDALE LINGO-ET	4	15202	406	2,67	469	3,08
27	SK000679954404	AGROCONTRACT MIKULÁŠ, A.S.	MAIZEFIELD BELLWOOD-ET	2	15196	557	3,67	453	2,98
28	SK000485808309	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PRUSY	LIERVAL	2	15184	653	4,3	440	2,9
29	SK000293160201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAIZEFIELD BELLWOOD-ET	3	15177	613	4,04	443	2,92
30	SK000511473609	AGROCONTRACT MLIČNA FARMA A.S.	JORRIELAKE	3	15167	542	3,58	480	3,17
31	SK000114064201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	IMAPEL WOOD ESTIMATE-ET	3	15161	641	4,23	479	3,16
32	SK000800066464	FOOD FARM S.R.O., HLOHOVEC	IMAMAT-ET	2	15119	434	2,87	442	2,92
33	SK000398626401	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	STAN-BITZIE LITUR MALCOM-ET	3	15105	578	3,83	453	3
34	SK000800085111	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	WALKERBRAE LOGISTIC	2	15071	543	3,6	438	2,91
35	SK00070729207	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO ZAVAR	RICECREST MARSHALL-ET	2	15071	527	3,5	430	2,85
36	SK000355065609	AGROCONTRACT MLIČNA FARMA A.S.	KREGNOL TOP LUKE-ET	3	15056	650	4,32	446	2,96
37	SK000677140406	PPD PRAŠICE	MAIZEFIELD BELLWOOD-ET	2	14982	549	3,66	440	2,93
38	SK000212268207	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KRUPÁ V DOLNEJ KRUPEJ	RICECREST MARTY-ET	3	14973	553	3,69	442	2,95
39	SK000526421404	AGROCONTRACT MLIČNA FARMA A.S.	RIDGE-HEIGHTS MORRIS	3	14965	697	4,66	450	3
40	SK000113595201	ŠKOLSKÉ HOSPODÁRSTVO - BÚŠLAK, SPOL.S R.O.	RICECREST MARTY-ET	4	14961	443	2,96	397	2,65
41	SK000555169201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	SILDAHL BW DUTCH BOY	2	14955	599	4	452	3,02
42	SK000465660207	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO KRUPÁ V DOLNEJ KRUPEJ	JUNIMOND-ET	2	14946	521	3,48	464	3,11
43	SK000401169401	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	ELBERT	3	14902	499	3,35	433	2,91
44	SK000113621201	ŠKOLSKÉ HOSPODÁRSTVO - BÚŠLAK, SPOL.S R.O.	RICECREST MARTY-ET	3	14896	458	3,07	435	2,92
45	SK000297786401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	TUNNEL	3	14792	477	3,22	457	3,09
46	SK000589848407	NÁRODNÝ ŽREČÍN - ŠTÁTNY PODNIK	JORRIELAKE	2	14791	445	3,01	446	3,01
47	SK000054199850	AGRO-COOP KLÁTOVA NOVÁ VES A.S.	SHOREMAR MASON-ET	4	14789	495	3,35	414	2,8
48	SK000236798404	AGROCONTRACT MIKULÁŠ, A.S.	AGROCONTRACT DOMBIN, NEIL	4	14774	538	3,64	440	2,98
49	SK000355060609	AGROCONTRACT MLIČNA FARMA A.S.	RICECREST MARTY-ET	3	14757	531	3,6	423	2,87
50	SK000490325404	AGROCONTRACT MIKULÁŠ, A.S.	JORRIELAKE	3	14754	485	3,29	423	2,87

TOP 100 holsteinských kráv v SR podľa kg mlieka október 2007 – September 2008
 TOP 100 holstein cows in SR milk kg October 2007 - September 2008

Por Rank	Ušné číslo Cow number	Názov podniku Farm name	Otec Sire	Lakt.		Mlieko kg		Tuk %		Biel. %	
				Lact.	Lact.	Milk kg	Milk kg	Fat %	Fat %	Prot. %	Prot. %
51	SK000526432404	AGROCONTRACT MLIČNA FARMA A.S.	JENORVI	2	14701	490	3,34	433	2,94		
52	SK000206419203	FOOD FARM S.R.O., HLOHOVEC	JORRIELAKE	3	14700	485	3,3	453	3,08		
53	SK000297801401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	JORRIELAKE	2	14690	381	2,6	461	3,14		
54	SK000679965404	AGROCONTRACT MIKULÁŠ, A.S.	JENORVI	2	14682	492	3,35	439	2,99		
55	SK000223961401	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	CAMEL BOY	3	14669	544	3,71	410	2,79		
56	SK000680887404	AGROCONTRACT MLIČNA FARMA A.S.	MATTHEW	2	14663	460	3,14	426	2,91		
57	SK000117496201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MEADOW BRIDGE ABBOT-ET	4	14647	601	4,1	440	3,01		
58	SK000463203203	FOOD FARM S.R.O., HLOHOVEC	KREGNOL TOP LUKE-ET	3	14630	529	3,62	461	3,15		
59	SK000556466201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAIZEFIELD BELLWOOD-ET	2	14620	494	3,38	419	2,87		
60	SK000800085060	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	WALKERBRAE LOGISTIC	2	14616	505	3,45	412	2,82		
61	SK000056170844	FIRSTFARMS MÁŠT STUPAVA A.S.	ARNELL CARDINAL ET	4	14581	720	4,94	443	3,04		
62	SK000800074156	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PRUSY	CELIM-ET	2	14578	623	4,28	418	2,86		
63	SK000800004692	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	RODENBERG EMORY NEWTON-ET	2	14557	418	2,87	393	2,7		
64	SK000293147201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	RICECREST MONDAY-ET	3	14556	574	3,94	465	3,2		
65	SK000464872207	SEMAT A.S. TRNAVA	JED RED	2	14546	697	4,79	449	3,09		
66	SK000236743404	AGROCONTRACT MIKULÁŠ, A.S.	AGROCONTRACT MORRIS STEFANO	3	14524	459	3,16	401	2,76		
67	SK000091560843	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAPLE WOOD COMMOTION ET	5	14524	537	3,7	427	2,94		
68	SK000800024880	NÁRODNÝ ŽREBČÍN - ŠTÁTNY PODNIK	HONEYCREST JOLI LITENING-ET	2	14521	433	2,98	421	2,9		
69	SK000800004649	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	CIFER BELLWOOD BRAND	2	14516	546	3,76	417	2,87		
70	SK000556552201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	SILDAHL BW DUTCH BOY	2	14499	599	4,13	451	3,11		
71	SK000555186201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	STARKEINBORGH MASTER	2	14496	576	3,97	436	3,01		
72	SK000800309715	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO PRUSY	MANAT ET	1	14487	714	4,93	415	2,86		
73	SK000800067317	FARMA MAJČICHOV A.S.	BENNER AEROWOOD-ET	2	14485	492	3,4	400	2,76		
74	SK000555193201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	SILDAHL BW DUTCH BOY	2	14477	483	3,33	383	2,64		
75	SK000276519106	FIRSTFARMS MÁŠT STUPAVA A.S.	RON-NAN IMARIO-RED-ET	3	14472	550	3,8	453	3,13		

TOP 100 hoľsteinských krávk v SR podľa kg mlieka október 2007 – september 2008
 TOP 100 holstein cows in SR milk kg October 2007 - September 2008

Por Rank	Ušné číslo Cow number	Názov podniku Farm name	Otec Sire	Lakt. Lact.	Mlieko kg MILK kg	Tuk kg Fat kg	Tuk % Fat%	Biel. kg Prot. kg	Biel. % Prot. %
76	SK000297742401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	JORRIELAKE	3	14468	521	3,6	466	3,22
77	SK000552903201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAPEL WOOD ESTIMATE-ET	2	14466	473	3,27	407	2,81
78	SK000276379106	FIRSTFARMS MÁST STUPAVA A.S.	DETEKTIV	3	14465	490	3,38	432	2,98
79	SK000466648207	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VODERADY- SLOV. NOVÁ VES	RODENBERG EMORY NEWTON-ET	2	14462	537	3,71	439	3,04
80	SK000072665829	FARMA MAJUCHOV A.S.	LEW-ET	3	14458	613	4,24	399	2,76
81	SK000679832404	AGROCONTRACT MIKULÁŠ, A.S.	AGROCONTRACT MORRIS STEFANO	3	14447	472	3,27	410	2,84
82	SK000222504401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	STAN-BITZIE LITUR MALCOM-ET	4	14435	467	3,24	439	3,04
83	SK000584176404	AGROCONTRACT MLEČNIA FARMA A.S.	MAIZEFIELD BELLWOOD-ET	2	14425	629	4,36	434	3,01
84	SK000558857401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	RIGCREST MARSHALL-ET	2	14410	511	3,55	468	3,25
85	SK000292418201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAPEL WOOD ESTIMATE-ET	3	14395	507	3,53	410	2,85
86	SK000800020516	ZOO DIVŹIA S.R.O. SELICE	LYSTEL CHICAGO-ET	2	14390	443	3,08	386	2,69
87	SK000700779203	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO HLOHOVEC	JORRIELAKE	2	14389	499	3,47	412	2,86
88	SK000600026509	TURIEC-AGRO, S.R.O. TURČANSKY ĎUR	LIERVAL	2	14341	581	4,05	412	2,87
89	SK000113315207	ŠKOLSKÝ MAJETOK TRNAVA	JORRIELAKE	3	14335	525	3,67	433	3,02
90	SK000519544206	FIRSTFARMS MÁST STUPAVA A.S.	KREGNOL TOP LUKE-ET	2	14333	532	3,71	410	2,86
91	SK000622060806	POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO NOVÁ BODVA	COMESTAR REVOLUTION	3	14329	441	3,08	457	3,19
92	ML000385771210	MVL AGRO S.R.O. MALÉ CHLEVANY	ML000325851499	2	14329	442	3,08	430	3
93	SK000558809401	AGROCOOP, A.S. IMEĽ	LHARDYS	2	14316	335	2,34	438	3,06
94	SK000552757201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	KREGNOL TOP LUKE-ET	3	14316	475	3,32	381	2,66
95	SK000429871806	POLNOHOSPODÁRSKE VÝROBNO-OBCH. DRUŽSTVO MOKRANCE	COMA ET	3	14315	467	3,26	432	3,02
96	SK000800075181	PD CHYVORANY	SILDAHL BW DUTCH BOY	2	14312	493	3,45	441	3,08
97	SK000091536843	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAPEL WOOD COMMOTION ET	4	14308	533	3,73	416	2,91
98	SK000556461201	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	STARKENBORGH MASTER	2	14296	521	3,64	477	3,33
99	SK000089826843	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAYERLANE VISTA-ET	5	14288	427	2,99	390	2,73
100	SK000076397843	DAN-SLOVAKIA AGRAR A.S.	MAYERLANE VISTA-ET	4	14288	457	3,2	414	2,9

Hodnotenie telesnej kondície...

dôležitá súčasť moderného manažmentu mliečnej farmy.

Čo to je ?

Metóda vytvorená na rýchle stanovenie množstva tuku na živom zvierati, založená na princípe, že osvalenie je výsledkom genetického potenciálu, zatiaľ čo ukladanie tukových rezerv je výsledkom úrovne výživy.

Hodnotenie telesnej kondície

Najpoužívanejší je systém 1-5 bodov, kde 1 bod reprezentuje extrémne chudé zvieratá, takmer bez tukových rezerv. Naproti tomu hodnotenie 5 bodov reprezentuje tučné - obezné zvieratá. Počas laktácie a obdobia státia na sucho by sa telesná kondícia mala meniť maximálne o 1 bod.

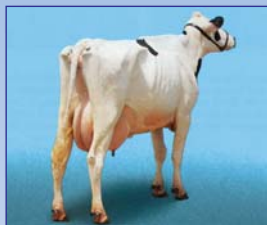
Odporúčané termíny hodnotenia a body telesnej kondície (BTK):

• pri otelení	3,5 BTK
• do 60 dní po otelení	2,5-3 BTK
• 61 – 120 dní laktácie	2,5 BTK
• 121– 210 dní laktácie	2,5-3 BTK
• koniec laktácie	3-3,5 BTK
• obdobie státia na sucho	3,5 BTK

Pre stáda s problematickou plodnosťou, zlým zdravotným stavom a nízkou mliečnou úžitkovosťou sa odporúča zisťovať vývoj telesnej kondície mesačne.

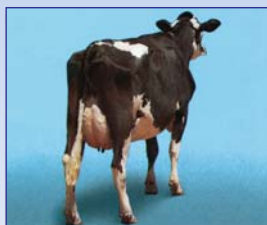
Záver

Chovatelia by mali hodnotiť telesnú kondíciu kráv pravidelne, tak aby mohli zlaďiť úroveň krmiva vo vzťahu k produkcii a sledovať zdravotný stav jednotlivých zvierat a skupín. Adekvátne telesné rezervy sú nevyhnutné na udržanie zdravia, produkcie a reprodukčnej efektívnosti. Podvyživené kravy sú náchylné k zníženiu mliečnej produkcie a k slabej perzistencii laktácie. Pretučnené kravy majú predispozíciu k ťažkým pôrodom, syndrómu pretučnenia pečene, zhoršenej reprodukčii a metabolickým poruchám. Hlavným cieľom sledovania telesnej kondície je dosiahnuť optimálnu telesnú kondíciu v čase otelenia.

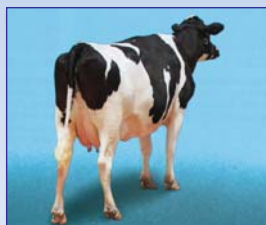
BTK = 1

Hlboké priehlbiny okolo koreňa chvosta. Panva a krátke rebrá sú ostré a ľahko hmatateľné. V oblasti bedier a pany nie je žiadne tukové tkanivo. V bedrách výrazná priehlbina.

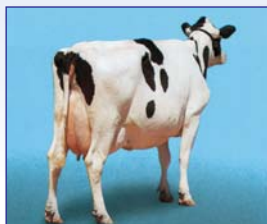
BTK = 2

Okolo koreňa chvosta plytké priehlbiny s malým množstvom tukového tkaniva, ktoré pokrýva sedacie hrbole. Panva ľahko hmatateľná. Konce krátkych rebier sú zaobalené tukom, vyššie plochy sú hmatateľné miernym tlakom. V bedrovej oblasti viditeľná priehlbina.

BTK = 4

Okolo koreňa chvosta sú viditeľné záhyby tukového tkaniva s van-kúšikmi tuku pokrývajúcimi sedacie hrbole. Krátke rebra nie sú hmatateľné. V bedrovej oblasti nie je žiadna priehlbina.

BTK = 3

Okolo koreňa chvosta nie sú žiadne priehlbiny, v celej oblasti sa nachádza ľahko hmatateľné tukové tkanivo. Panvu je možné nahmatať miernym tlakom. Konce rebier pokrýva hrubá vrstva tukového tkaniva, ale dajú sa ešte nahmatať silným tlakom. V oblasti bedier mierna priehlbina.

BTK = 5

Koreň chvosta je pokrytý hrubou vrstvou tukového tkaniva. Panvu nie je možné nahmatať ani silným tlakom. Rebrá sú pokryté hrubou vrstvou tukového tkaniva.